

DANMARKS STATISTIK

STATISTISKE MEDDELELSER

4. RÆKKE 50. BIND I. HÆFTE

COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 50 1ère LIVRAISON

PRODUKTIONSSTATISTIK FOR AARET 1913

(HAANDVÆRKS- OG INDUSTRI TÆLLINGEN AF 1914)

I

TEKSTILINDUSTRIEN

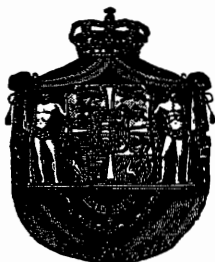
STATISTIQUE DE LA PRODUCTION INDUSTRIELLE 1913
(RECENSEMENT INDUSTRIEL 1914)

I

INDUSTRIE TEXTILE

UDGIVET AF DET STATISTISKE DEPARTEMENT

PUBLIÉ PAR LE DÉPARTEMENT DE LA STATISTIQUE

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1916

Forord.

Ifølge Lov Nr. 290 af 17. December 1913 blev der i 1914 afholdt en almindelig Haandværks- og Industritælling her i Landet. De Forhold, der efter Loven kunde stilles Spørgsmaal om, var bl. a. Bruttomængden og Bruttoværdien af Produktionen. For at Oplysningerne om Produktionsforholdene kunde komme til at foreligge omtrent samtidig med de øvrige ved Industritællingen indhentede Oplysninger, var de bestemt at skulle omfatte Aaret 1913 eller det hertil nærmest svarende Driftsaar. Fra tidligere Industritællinger havde man imidlertid Erfaring for, at det vilde være hensigtsmæssigt at fremsende Spørgeskemaerne allerede ved Aarets Begyndelse, for at de Industridrivende derved kunde faa Lejlighed til at træffe saadanne Foranstaltninger vedrørende Bogføringen, at Udfyldningen af Spørgeskemaet kunde ske med mindre Ulejlighed, end hvis Skemaet først blev dem tilstillet efter Aarets Udløb. Herved imødekom man ogsaa et Ønske, der var blevet fremsat fra mange Sider. Den fornødne Lovhjemmel hertil havde Departementet i Lov Nr. 88 af 5. Maj 1908 § 40, jfr. kgl. Resolution af 21. November 1912, hvorefter Departementet er bemyndiget til at afkræve de industrielle Virksomheder, der er undergivet Tilsyn i H. t. Lov Nr. 71 af 11. April 1901 (nu afløst af Lov Nr. 143 af 29. April 1913) saadanne Oplysninger om Mængde og Værdi af deres aarlige Produktion og af de dertil anvendte Raa- og Hjelpestoffer, som kan vejlede til Skøn ved en Bedømmelse af Toldens Indflydelse paa Produktets Pris.

Ganske vist har man herefter kun kunnet inddrage de under Fabriktilsyn staaende Virksomheder under Produktionsstatistikken, men dels kan denne efter Sagens Natur i det væsentlige kun komme til at omfatte den Produktion, der foregaar under fabrikmæssige Former — hvorfor der ogsaa er en Række Fag, der overhovedet ikke egner sig til at inddrages derunder — dels har man siden været i Stand til at supplere det oprindelige Materiale, hvor man har fundet,

at der med Hensyn til visse Fag eller visse enkelte Virksomheder var særlig Anledning dertil. En saadan Supplering, som Loven af 17. Decbr. 1912 gav Hjemmel til, hvor det har drejet sig om Virksomheder udenfor Fabriktilsynet, har da ogsaa fundet Sted i et ret betydeligt Omfang.

Ved Affattelsen af Spørgeskemaerne, hvorved man havde teknisk-sagkyndig Bistand fra Direktoratet for Fabriktilsynet, har man som Helhed fulgt den Plan og de Rammer, der anvendtes i 1906, navnlig deri, at der er udarbejdet et særligt Spørgeskema for hver enkelt vigtigere Industrigren. Ialt har man anvendt 31 forskellige Hovedformularer og ca. 90 Specialformularer; disse sidste anvendtes for Fag, der kun tæller en enkelt eller nogle faa Virksomheder. De forskellige Spørgsmaal har i det væsentlige samlet sig om Arbejdernes Antal og Fordeling efter Beskæftigelsens Art, Antallet og Arten af Arbejdsmaskiner, Produktionens Art, Mængde og Salgsværdi og Mængden af de anvendte vigtigere Raastoffer. Gennem de ved selve Industritællingen indsamlede Skemaer er derhos bl. a. oplyst Antallet af Kraftmaskiner og disses Hestekraft og det samlede Personels Antal og Sammensætning; herved maa det erindres, at dette Tal er det paa selve Tællingsdagen den 26. Maj 1914 beskæftigede, medens der paa Produktionsskemaerne er spurgt om det i 1913 gennemsnitlig beskæftigede Antal, hvorved der, som det vil blive omtalt ved de enkelte Fag, kan fremkomme Forskelligheder.

De udsendte Skemaer skulde være færdige til Aflevering senest den 15. Februar 1914. Indsendelsen skete gennem By- eller Sogneraadet; Skemaerne kunde afleveres i sammenfoldet og lukket Stand, og blev da først aabnede i Departementet. Eftersom Skemaerne indkom — for manges Vedkommende dog med betydelige Overskridelser af den fastsatte Tidsfrist — blev de undergivne en indgaaende Revision, hvorved der kunde konstateres en Mængde forskellige Misforstaaelser, Fejl og Unejagtigheder, som man dog haaber i alt væsentligt at have faaet rettet ved Skemaernes Tilbagesendelse og ved nærmere mundtlig eller skriftlig Forhandling med de paagældende Virksomheder. Ved Bearbejdelsen af Materialet har man lagt Hovedvægten paa Produktionens Omfang og Art, dens Udvikling fra 1906 til 1913 og dens Forhold til Indførselen fra Udlandet af de samme Produkter. Produktions-Teknikken meddelte man i 1906 en Del Oplysninger om, men da den i de Hovedtræk, som der kun kan være Tale om her, er i det væsentlige uforandret, har man ikke villet gentage Frem-

stillingen heraf, men kan i Almindelighed henvise til Publikationerne om Produktionsstatistikken 1906 (Stat. Medd. 4. R. 30. Bind).

Ligesom ved den forrige Industritælling agter man ogsaa denne Gang at meddele Produktionsoplysningerne i en Række særskilte Hæfter, hvoraf nærværende om Tekstilindustrien er det første. Derefter vil i den nærmeste Fremtid følge Hæfter om Næringsmiddelindustrien, Konfektionsindustrien osv. Udenfor Rækken er udkommet et særligt Hæfte om Mejerierne i Danmark, der foruden Produktionen omhandler Løn- og Arbejdsforhold m. m.

De almindelige Resultater af selve Industritællingen af 26. Maj 1914, der jo omfatter samtlige Industri- og Haandværksvirksomheder, vil fremkomme i et samlet Bind af Statistisk Tabelværk.

Allerede i Hæfterne om Produktionen vil der dog blive optaget en Række Oplysninger til Belysning af, hvor stor en Del af Virksomheden indenfor de paagældende Fag der omfattes af Produktionsstatistikken, samt til Karakterisering af Fagenes almindelige Udvikling.

Det statistiske Departement i Januar 1916.

ADOLPH JENSEN.

Johs. Dalhoff.

Publikationer vedrørende Haandværks- og Industritællingerne:

- 1897: Danmarks Haandværk og Industri ifølge Tællingen den 25. Maj 1897. (Statistisk Tabelværk, 5. Række, Litra A Nr. 1).
- 1906: Danmarks Haandværk og Industri ifølge Tællingen den 12. Juni 1906. (Statistisk Tabelværk, 5. Række, Litra A Nr. 7).
- Produktionstatistik. (Statistiske Meddelelser, 4. Række, 30. Bd.).
-

Indhold.

	Side
1. Bomuldsspinderier, Vattfabrikker, Uldspinding	9
A) Bomuldsspinderier	9
B) Vattfabrikker	12
C) Uldspinding	13
2. Tekstilfabrikker	16
A) Almindelig Oversigt	16
B) Uldspinderier o. l. blandede Virksomheder	17
C) Klædefabrikker	19
D) Bomulds- og Linnedvæverier; Gulvkludefabrikker	21
E) Blandede Væverier (herunder Baandvæverier)	24
F) Den samlede indenlandske Produktion og Indførselen af Tekstilvarer ..	27
G) Sammenligning med tidligere Opgørelser af Tekstilproduktionen ..	31
3. Farverier	36
4. Trikotagefabrikker	39
5. Rebslagerier, Tøvværksfabrikker, Hålmsspinderier m. fl.	45
6. Forskellige mindre Fag under Tekstilindustrien (Pibeslangefabr., Filtfabr., Possementmagerforr., Fiskenetfabr.)	49
<i>Resumé en français</i>	52

1. Bomuldsspinderier, Vaffabriker, Uldspinderier.

A. Bomuldsspinderier.

Antallet af Bomuldsspinderier var ved Industritællingen i 1913 5 eller det samme som i 1906. 3 af disse Virksomheder tilhører A/S De danske Bomuldsspinderier (1 Fabrik i Valby og 2 i Vejle); desuden findes der et Spinderi til i Vejle og et i Aalborg. Det ældste danske Spinderi blev anlagt 1892 i Vejle, det næste sammesteds 1896; i 1898 blev der anlagt et Spinderi i Odense, men i 1908 blev dette overført til en nyopført Fabrik i Valby. Bomuldsspindingen er saaledes en forholdsvis ny dansk Industri. De 5 Virksomheder beskæftigede i 1913 gennemsnitlig 1 218 Arbejdere, medens de i 1906 beskæftigede 959. Efter Beskæftigelses Art fordelte disse Arbejdere sig saaledes som anført i nedenstaaende Oversigt:

	1913			1905		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
Formænd	34	2	36	17	»	17
Forspindere	18	231	249	4	221	225
Finspindere	24	297	321	8	270	278
Spolere og Haspere	8	221	229	1	165	166
Tvindere	»	49	49	»	20	20
Pakkere	9	27	36	5	32	37
I Maskinværkt.	18	»	18	} 24	»	24
Andre Haandværkere	6	»	6			
Lagerarbejdere m. v.	17	1	18	} 77	55	132
Andre voksne Arbejdere	101	88	189			
Børn	34	33	67	50	10	60
Tilsammen	269	949	1 218	186	773	959

De Arbejdere, hvis Beskæftigelse ikke er specificeret, beskæftigedes hovedsagelig ved Bomuldens Rensning og Kartning. Det vil ses, at der i ganske overvejende Grad anvendes kvindelig Arbejdskraft. Naar bortses fra Formænd, Maskinister, Haandværkere o. l., er kun 18 pCt. af Arbejderne Mænd. De 67 Børn er alle beskæftigede ved Virksomheder i Provinsen som Halvdagsbørn, der gaar til Haande ved de forskellige Arbejder; efter den nye Fabriklov (af 29. April 1913) er Børns Arbejde i Fabrikker jo iøvrigt nu ophørt, for saa vidt Børnene er skolepligtige. Antallet af Spindemaskiner er for 1913 opgivet til 204 med ca. 88 000 Spindler (fraregnet Spindler til Forspinding). I 1906 var Antallet af Spindemaskiner 140 med 55 000 Spindler. Antallet af Spindler pr. Spindemaskine er saaledes henholdsvis 440 og 392. Antallet af Arbejdere, der var beskæftigede ved Finspinding, bliver pr. 1000 Spindler henholdsvis 3,7 og 5,0 i de to Aar.

Produktionens Mængde og Værdi fremgaar af følgende:

	1913		1905 ¹⁾	
	kg	Kr.	kg	Kr.
Bomuldsgarn.....	5 093 900	8 680 600	3 409 500	4 824 000
Affald.....	377 700	226 000	226 000	122 000
Tilsammen....	5 471 600	8 906 600	3 635 500	4 946 000

¹⁾ Paa Grund af en Arbejdsstandsning i 1905 vedrørte disse Oplysninger Tiden fra $\frac{1}{2}$, 1904 —²⁰/₆ 1905.

Den anvendte Mængde Raabomuld er for 1913 opgivet til 5 764 400 kg. Den er ikke oplyst for 1905, men kan anslaaes til 3 830 000 kg.

Den samlede Indførsel af Bomuld har i 1904 og følgende Aar andraget:

	Mængde (Tons)	Værdi (1000 Kr.)
1904.....	3 555	3 839
1905.....	3 100	2 232
1906.....	5 370	5 422
1907.....	5 795	6 373
1908.....	4 970	4 822
1909.....	5 740	5 964
1910.....	4 651	6 201
1911.....	5 454	6 708
1912.....	6 160	6 407
1913.....	6 007	7 210

Da Bomuldsspinderierne er Aftagere af langt den største Del af den Raabomuld, der indføres hertil¹⁾, gengiver de anførte Mængder i det hele og store Bevægelsen i Spindერიernes Produktion. Mængden af produceret Bomuldsgarn er som anført steget fra 3,4 Mill. kg i 19^{04/05} til 5,1 Mill. i 1913 eller med 50 pCt. Samtidig er Spindlernes Antal steget ca. 60 pCt., men Arbejdernes Antal kun 27 pCt., hvilket viser en betydelig Stigning i Arbejdets Produktivitet.

Forøgelsen af den indenlandske Produktion af Bomuldsgarn har medført en Formindskelse af Indførselen af fremmed Garn; midt i 90'erne, da de første Fabrikker var oprettede, androg Indførselen 4^{1/4} Mill. kg aarlig; i 1904—06, Aarene omkring den forrige Produktionsstatistik, androg den ca. 2^{1/4} Mill. kg og i 1913 har den andraget følgende:

	1913	
	Mængde	Værdi
Ufarvet Bomuldsgarn:	Tons	1000 Kr.
Sy-, Strikke-, Broderegarn.....	306	1 192
Garn til Fiskeket.....	75	173
Twist.....	934	2 120
Andet eller uangivet.....	3	7
Farvet Bomuldsgarn:		
Sy-, Strikke-, Broderegarn.....	212	899
Twist.....	195	487
Andet eller uangivet.....	1	4
Tilsammen....	1 726	4 882

Overfor en Produktion paa 5,1 Mill. kg staaer en Indførsel paa 1,7 Mill. kg, saaledes at altsaa ^{1/4} af Forbruget er af fremmede Varer²⁾. I disse er indbefattet 0,5 Mill. kg Sy-, Strikke- og Broderegarn (paa Ruller, i Dukker o. l.), hvilke Varer ikke fremstilles

¹⁾ Vafabrikkerne og Trikotagefabrikkerne har i alt forbrugt ca. 220 Tons. Desuden indgaar i Indførselstallet ca. 70—80 Tons ugummeret Vat; oi alt ca. 300 Tons.

²⁾ Dette Forhold paavirkes kun i uvæsentlig Grad af, at der af den indenlandske Produktion udføres ca. 30 000 kg aarlig.

her i Landet, men ogsaa det til Vævning og Trikotage indførte Garn afviger for saa vidt fra det her producerede, som det hovedsagelig er de laveste og de højeste Finhedsnumre, der indføres, og Mellemnumrene, der fremstilles her. Den indenlandske Produktion fordeler sig paa følgende Numre efter Garnets Finhed:

Garn Nr. 1—9	430 000 kg
— - 10—18	2 350 000 -
— - 20—28	1 940 000 -
— - 30—40	330 000 -

Alene paa de to Numre 12 og 20 falder omtrent Halvdelen af den indenlandske Produktion. Af det her i Landet i 1913 fremstillede Bomuldsgarn blev godt 600 000 kg tvundet i Bomuldsspindrierne.

Af det ved Bomuldens Rensning og Spinding fremkomne Affald er der en Del, der finder Anvendelse i andre Industrier. Bomuldsspindrierne producerede saaledes 378 000 kg brugeligt Affald til en Værdi af 226 000 Kr. Den samlede Vægtforskel mellem anvendt Raabomuld og fremstillet Garn er ca. 670 000 kg (ca. 12 pCt. af Bomuldens Vægt), og det anvendelige Affald repræsenterer altsaa godt Halvdelen af Vægtsvindet.

B. Vattfabrikker.

Af Vattfabrikker er der ifl. Industritællingen 6; for alle disse foreligger Oplysninger om Produktionsforholdene. 2 af disse Virksomheder er ganske smaa; 1 fremstiller kun Vattæpper; af de øvrige tilhører de 2 A/S De forenede Vattfabrikker.

Tilsammen beskæftigede de 6 Virksomheder gennemsnitlig i 1913 ved selve Vattfabrikationen: 15 Mænd og 48 Kvinder og ved Tilvirkning af Vattæpper 96 Kvinder, eller ialt 159 Arbejdere. Antallet af Kartemaskiner er 23.

I 1906 var der ialt 8 Fabrikker med 110 à 120 Arbejdere. Oplysning om Produktionen forelæa for 5 Virksomheder med 110 Arbejdere og 22 Kartemaskiner; de andre 3 Virksomheder kan der antagelig ses bort fra. Produktionen udgjorde henholdsvis i 1913 og i 1905:

	1913		1905	
	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi
Almindelig Vat til Salg.	114 000 kg	170 000 Kr.	113 000 kg	193 000 Kr.
Sygevat (ugummeret) . .	51 000 -	77 000 -	43 000 -	78 000 -
Vattæpper og -Madrasser	49 700 Stkr.	241 000 -	25 000 Stkr.	109 000 -
Ialt . . .		488 000 Kr.		380 000 Kr.

Som man ser, ligger hele Fremgangen paa Fabrikationen af Vattæpper; hertil anvendtes henholdsvis 70 000 og 34 500 kg Vat af egen Tilvirkning; den samlede Produktion af Vat (til Salg og Anvendelse til Tæpper) var altsaa i de to Aar 235 000 kg og 190 500 kg. Med Omslag kommer Tæpperne op paa en samlet Vægt af 94 500 kg og 47 000 kg.

Af Raastoffer anvendes til Vattfabrikationen dels Raabomuld og dels Bomuldsaffald (renset, ufedt Affald fra Spindrierne).

Fra enkelte af Fabrikkerne er det opgivet, at der er tilberedt Kapok (til Stopning o. l.). Som Raastof har de indkøbt 30 000 kg, hvoraf er fremstillet 24 000 kg færdig Vare til en Værdi af 38 300 Kr.

Indførselen af ugummeret Vat, der i toldmæssig Henseende regnes for Bomuld og som saadan er toldfri, kan for 1913 ansættes til 70 à 80 000 kg; gummeret Vat regnes derimod for en Manufakturvare, hvorfor der kun indføres nogle faa hundrede kg heraf aarlig; der udførtes af denne Vare i 1913 ca. 6 000 kg. Vattæpper o. l. indføres antagelig kun ganske undtagelsesvis.

C. Uldspinding.

Medens Bomuldsspindingen er en forholdsvis ny Industri her i Landet og foregaar i nogle faa store Virksomheder, er Uldspindingen en gammel Hjemmeindustri og drives endnu delvis som saadan, delvis af Virksomheder, der modtager Uld til Forarbejdning og delvis fabrikmæssigt, idet Væverierne er forbundne med Spindrier; desuden findes der eet egentligt Uldspinderi her i Landet.

Gaar man ud fra, at Hjemmespinding af Uld nu kun er af ringe Betydning — de smaa Væveriets rivende Tilbagegang er bl. a. et Vidnesbyrd herom — kan man af de foreliggende Oplys-

ninger fra de fabrikmæssigt drevne Uldspinderier, Tekstil- og Trikotagefabrikker danne sig et Overblik over den samlede Spinding af Uldgarn og Forbruget af Uld hertil.

Den Uld, der benyttes, er dels dansk dels udenlandsk og deler sig efter Art i 3 Hovedgrupper: Kamuld (af glatte, længere Haar), Karteuld (krollet, korthaaret) og Kradsuld; herved forstaas opkradsede uldne Vævninger, der atter kan benyttes som Uld, med eller uden Iblanding af egenlig Uld; den almindelige Handelsbenævnelse paa denne Vare er Shoddy. Det samlede Uldforbrug fremgaar af følgende:

1. Tekstilfabrikker:

Forarbejdn. af indlev. Uld (for fremm. Regn.) kartet	127,9 Tons
— — — — — og spundet	355,5 -
Til egen Produktion eller Salg Kamuld	275,0 -
— — — — — Karteuld	736,9 -
— — — — — Kradsuld (indkøbt)	1000,3 -
— — — — — (af egen Produktion)	837,7 -

2. Trikotagefabrikker:

Uld til Spinding	136,9 -
----------------------------	---------

For at opgøre det egentlige Forbrug af raa Uld maa der til de anførte Mængder af indleveret kartet samt kartet og spundet Uld gives et Tillæg af ca. 10 pCt., idet Uldmængden svinder ved Kartningen; paa den anden Side er det ikke udelukket, at en Del af den saaledes for fremmed Regning bearbejdede Uld er indleveret af andre Fabrikker (Tekstil- eller Trikotage-) og derfor atter vil findes opført under disses Raastoffer. Det samlede Forbrug af Uld kan derfor kun ansættes omtrentligt, men vil være ca. 3 500 Tons, hvoraf knap Halvdelen (16 à 1 700 Tons) er egenlig Uld, godt Halvdelen er Shoddy.

Der indførtes i 1913 af egenlig Uld (islandsk, europæisk, oversøisk) samt af Garveuld (Uld, der afskrabes paa Garverierne) ca. 825 Tons; der udførtes i samme Aar af dansk Uld 330 Tons; herefter skulde den danske Uldproduktion ialt have leveret 11 à 1200 Tons. Dette stemmer ganske godt med de Beregninger, man har gjort om denne; man er herved gaaet ud fra, at Uldudbyttet pr. Faar kan ansættes til 3 à 3¹/₂ kg og pr. Lam til 1 kg aarlig.

Da Faarebestanden i 1913 var ca. 300 000 voksne Dyr og 260 000 Lam, kan Uldproduktionen beregnes at have været ca. 1 235 Tons.

Af Shoddy og Uldaffald indførtes i 1913 1 047 Tons; endvidere havde Tekstilfabrikkerne og en særskilt Kradsuldfabrik tilvirket ialt ca. 1 150 Tons, men samtidig udførtes af dansk Shoddy 188 Tons, hvorefter der til Raadighed bliver paa det nærmeste 2 000 Tons.

Uldforbruget medgaar — antagelig helt og holdent — til Spinding af Uldgarn, hvortil maa henregnes baade rent Uldgarn og Garn af blandet Uld og Bomuld. For ligeledes at forsøge en samlet Opgørelse over Produktionen af hel- eller halvuldent Garn, sammenlignet med Indførselen af fremmede Varer, skal anføres, at efter de foreliggende Opgivelser fra Uldspinderierne, Tekstil- og Trikotagefabrikkerne var der af dem i 1913 tilvirket:

A. Af indleveret Uld (for fremmed Regning)	355,5 Tons
B. For egen Regning: til Salg	432,9 -
— — — til eget Brug	2 688,0 -
	<hr/>
	3 476,4 Tons

Til denne, her i Landet fabrikmæssigt tilvirkede Mængde skal dels lægges Hjemmespindingen, hvis Omfang ikke kendes; kun er det oplyst, at der af Uldspinderier for fremmed Regning er kartet 127,9 Tons Uld, der maa antages hovedsagelig at gaa til Hjemmespinding; og dels skal hertil lægges Indførselen fra Udlandet af Uldgarn, der i 1913 androg:

Ufarvet alm. Garn	1 156,1 Tons
— Kamgarn	237,7 —
Farvet alm. Garn	462,4 —
— Kamgarn	71,8 —
Kunstuldgarn	1,1 —
	<hr/>
I alt	1 929,1 Tons

Det samlede Forbrug af Uldgarn bliver herefter 5,4 Mill. kg, hvoraf ca. 36 pCt. er indført fra Udlandet.

Opgørelsen af den her i Landet fabrikmæssigt tilvirkede Mængde, 3,5 Mill. kg, hidrører fra Oplysninger, der foreligger om 71 Bedrifter, hvis Virksomhed iøvrigt vil blive nærmere omtalt i det følgende; heraf er de 4 Trikotagefabrikker. Der anvendes af

Spindemaskiner (foruden en Del til Haandkraft) 81 til mekanisk Kraft og 244 Selfactorer med ialt ca. 90 000 Spindler.

2. Tekstilfabrikker.

A. Almindelig Oversigt.

I de foregaaende Afsnit (S. 13 f.) er Fremstillingen af Tekstilfabrikationens vigtigste Raastof: Garnet, betragtet som en produktionsmæssig Enhed, dels for Bomuldsgarnets, dels for Uldgarnets Vedkommende, for at faa et Overblik over den samlede Produktion deraf¹⁾. Men, som allerede bemærket, er navnlig Uldspindingen bedriftsmæssig set nøje knyttet til de følgende Led i Produktionen: Vævningen, Strikningen, Farvningen etc.; den maa derfor atter berøres under Omtalen af de forskellige enkelte Grene af Tekstilindustrien.

Som en Oversigt over denne Industri i dens Helhed, og de under Produktionsstatistikken indbefattede Virksomheder skal anføres følgende Tabel:

	Antal Virksomh.			Antal Arbejdere ²⁾	Maskinkraft H. K.
	0—5 Arb.	6 Arb. og dero.	I alt		
Væverier og Uldspindier ifl. Industritællingen 1914	466	84	550	6 737	10 167
Væverier og Uldspindier m. Produktionsstatistik for 1913	26	81	107	6 772	c. 10 000
Væverier og Uldspindier ifl. Industritællingen 1906	1 824	104	1 928	7 986	7 800
Væverier og Uldspindier m. Produktionsstatistik for 1905	—	—	185	7 300	—

²⁾ Heri er indbefattede de i Horsens Tugthus for Crome og Goldschmidts Fabrikker arbejdende Fanger (i 1914: 150, i 1906: 224).

De 550 Virksomheder, der er medregnede her fra Industritællingen 1914, er i denne henførte til følgende nærmere Betegnelser: Uldspindier (47), Væverier (434), Bomuldsvæverier (21), Linned- og Damaskvæverier (5), Klædefabrikker (34), Tæppofabrikker (1), Gardinvæverier (2) og Baandvæverier (4); hertil kommer 1 Virksomhed, der er forbunden med Bomuldspinderi, og

¹⁾ Garn af andre Stoffer (Hør, Jute, Silke el. a.) spindes saa godt som ikke her i Landet.

1, der er forbunden med Trikotagefabrik og i Industritællingen er henførte til disse Erhverv; her er de, for saa vidt Væveriét angaar, overførte til Væverierne med den herved beskæftigede Arbejderstyrke og Maskinkraft. Af de 550 Virksomheder er 84 paa over 5 Arbejdere, og for disse foreligger der Produktionsstatistik, med Undtagelse af 5 med ialt 55 Arbejdere; endvidere foreligger der Produktionsstatistik for 2 Virksomheder med over 5 Arbejdere, der blev ophævede inden Industritællingen, og for 26 mindre Virksomheder. Der er ca. 440 Virksomheder, som Produktionsstatistikken ikke omfatter, men ca. 400 af disse beskæftiger kun Indehaveren (smaa gammeldags Haandvæverier); af Tekstilindustriens egentlige Arbejderstyrke omfatter den alle undtagen et Par Procent, og med Hensyn til Maskinstyrken er det samme Tilfældet. Produktionsmæssigt maa de manglende Virksomheder spille en ganske underordnet Rolle.

Arbejderantallet er for de 107 Virksomheder med Produktionsstatistik ifl. Industritællingen (i Maj 1914) opgjort til 6 772, men som Gennemsnitstal for 1913 opgives Tallet til c. 7 200.

De paagældende 107 Virksomheder har man efter deres Produktions Art her delt i Grupper: 1) Uldspinderier, der for egen Regning kun fremstiller Garn, men iøvrigt farver, væver etc. for fremmed Regning, 2) Klædefabrikker, Uldvæverier o. l., der kun fremstiller uldne Varer, 3) Bomulds- og Linnedvæverier, Gardinvæverier, Gulvkludfabrikker m. fl., der kun fremstiller Varer af Bomuld og Hør, 4) Blandede Væverier, herunder Baandvæverier.

B. Uldspinderier o. l. blandede Virksomheder.

Af de 32 Virksomheder, der er henførte hertil, er den ene Landets eneste egentlige, fabrikmæssigt drevne Uldgarnsspinderi, der ligger i København, medens de øvrige, der alle er beliggende i Provinsbyerne eller paa Landet, er blandede Virksomheder, der driver baade Uldspinding, Faryning, Vævning o. s. v., men under smaa og i Reglen mere gammeldags Forhold.

Den førstnævnte Virksomhed beskæftigede i 1913 9 Mænd, 73 Kvinder og 18 Halvdagsbørn; den havde i Gang: 55 Forspinde-

maskiner, 30 Spindemaskiner, 5 Tvindemaskiner og 16 Hasper og fremstillede af 249 000 kg kæmmet Uld: 4 500 kg ufarvet og 220 000 kg farvet Uldgarn til en Værdi af henholdsvis 9 100 og 925 300 Kr.

De øvrige 31 Virksomheder beskæftigede gennemsnitlig i 1913:

	Mænd	Kvinder	I alt
Mestre og Formænd	21	»	21
Ved Kartning og Spinding	59	23	82
— Spoling, Bobinering	13	7	20
— andre Arb. før Vævningen	4	3	7
— Vævning	22	3	25
— Vaskeri, Farveri o. l.	36	7	43
— andet Arbejde	7	4	11
Tilsammen	162	47	209

Antallet af Arbejdsmaskiner var:

Spindemaskiner til Haandkraft	5
— — mekanisk Kraft	9
— — Selfactorer	20
Vævestole til Haandkraft	4
— — mekanisk Kraft	56
Jacquardvæve	1

Af Vævestolene var 36 til enkelt Bredde; kun i enkelte Tilfælde passede Arbejderne mere end en Vævestol hver.

Produktionen i 1913 fremgaar af nedenstaaende Tabel. De vedføjede Tal for Antal Virksomheder betegner, hvor mange af de 31 der har deltaget i at karte Uld osv.

A. Forarbejdning af indleverede Stoffer (for fremmed Regning).

	Forarb. Mængde	Betaling	Antal Virksomh.
		herfor	
		Kr.	
Uld, kartet	kg 62 283	28 424	29
- - og spundet	- 173 840	135 351	30
Uldgarn, farvet	- 22 446	13 909	21
Bomuldsgarn, farvet	- 4 000	1 200	1
Klæde m. v., vævet	m 90 483	21 428	17
- - - valket	- 170 656	19 665	23
- - - overskaaret	- 62 681	18 427	17
- - - farvet	- 46 124	32 197	20
Klude, opkradset	kg 20 121	2 994	11
Andet Arbejde (Farvning, kemisk Rensning m. m.)	—	36 923	13
I alt	—	310 518	—

B. Forarbejdning af indkøbte Stoffer (for egen Regning).

	Vægt	Salgs- værdi	Antal Virksomh.
	kg	Kr.	
Uldgarn til Sælg, ufarvet	3 352	13 243	15
— - - farvet	11 270	45 758	17
— - eget Brug	2 700	—	2
I alt ..	17 322	59 001	—

C. Klædefabrikker.

Til denne Gruppe er henført 31 Virksomheder, hvoriblandt 1 Tæppefabrik og den militære Klædefabrik i Usserød.

De beskæftigede gennemsnitlig i 1913:

	Mænd	Kvinder	Børn	I alt
Mestre og Formænd	154	2	»	156
Ved Kartning og Spinding	292	166	15	473
— Spoling, Bobinering o. l.	2	98	»	100
— a. Arb. før Vævningen	91	80	19	190
— Vævning	412	173	»	585
— Vaskeri, Farveri o. l.	276	88	1	365
— Nobberi m. v.	5	161	»	166
— Lagerarbejde	21	7	»	28
— andet Arbejde	51	10	»	61
I alt	1 304	785	35	2 124

Af de 585 Vævere var der 3, der passede 3 Væve hver; 57 passede 2 Væve hver, medens de øvrige hver kun passede 1 Væv.

Antallet af Arbejdsmaskiner fremgaar af følgende:

Spindemaskiner	Antal	Vævestole	
		til enkelt Bredde	til dobbelt Bredde
Til Haandkraft	2	Antal	Antal
- mekanisk Kraft	18	Til Haandkraft	»
Selfactorer	140	- mekan. Kraft	71
		Jacquardvæve	3
			45

Af de 31 Virksomheder var der 9 — gennemgaaende de største — der kun forarbejdede indkøbte Stoffer for egen Regning, medens de øvrige i større eller mindre Omfang tillige forarbejdede (kartede, vævede, farvede o. l.) indleverede Stoffer og derved kommer til at staa de foran under B omtalte »Uldspinderier« nær.

Den samlede Produktion fremgaar af følgende:

A. Forarbejdning af indleverede Stoffer (for fremmed Regning).

		Forarb.	Betaling	Antal
		Mængde	herfor	Virksomh.
			Kr.	
Uld, kartet	kg	64 741	31 781	20
- - og spundet	-	170 517	133 624	21
Uldgarn, farvet	-	96 172	57 697	21
Bomuldsgarn, farvet	-	1 345	1 095	5
Klæde m. v., vævet	m	47 638	46 625	12
- - - valket	-	223 000	32 133	20
- - - overskaaret	-	105 789	32 555	18
- - - farvet	-	67 910	43 190	18
Klude, opkradset	kg	27 800	9 274	6
Andet Arbejde (Farvning, kemisk Rensning m. v.)	-	—	77 258	18
I alt		—	465 232	—

B. Forarbejdning af indkøbte Stoffer (for egen Regning).

	Vægt	Mængde	Salgs-	Antal
	kg	m	værdi	Virksomh.
Uldgarn til Salg, ufarvet	180 175	—	Kr. 406 810	17
- - - farvet	9 755	—	42 745	12
- - eget Brug	1 765 549	—	—	27
I alt	1 955 479	—	—	—
Gulvtæppetøj	2 951	3 056	6 120	2
Svære Møbel- og Klædestoffer	12 260	12 260	66 700	4
Tæt valkede, heluldne Stoffer (Kirsej, Vadmæl m. v.)	899 944	1 358 757	4 401 844	22
Kamgarnsstoffer til Herretøj	420 098	831 499	3 107 944	20
Løstvævede hel- og halvuld. Stoffer (Flonel, Svanebay, Multum)	230 360	655 227	989 227	21
Kamgarnsst. til Betræk, Gardiner m. v.	3 945	15 298	28 373	1
Tætvævede Kamgarnsstoffer	2 800	11 581	21 958	1
Uldne Stykvarer (Tæpper o. l.)	252 272	—	748 960	17
I alt	1 824 630	—	9 371 126	—

Til den under B. anførte Produktion for egen Regning er anvendt: af Uld 751 500 kg, af Kradsuld 1 278 200 kg og af Bomuld

120 500 kg, ialt af Spindestoffer 2 150 200 kg, hvoraf er fremstillet 1 989 900 kg Garn; heraf er 189 900 kg solgt og 1 800 000 kg anvendt i Væveriet; desuden er der anvendt af indkøbt Garn: Kamgarn 289 700 kg, andet Uldgarn 4 300 kg, Bomuldsgarn 45 900 kg, Silkegarn 300 kg og Jutegarn 1 900 kg; ialt af Garn 2 107 700 kg; den samlede Vægt af de vævede Varer er opgivet til 1 824 600 kg.

D. Bomulds-, Linnedvæverier, Gulvkludfabrikker.

Til Gruppen er henført 23 Virksomheder; heraf er de 3 Gulvkludfabrikker, der vil blive behandlere for sig i det følgende; 1 er udelukkende Gardinfabrik og 1 fremstiller baade Gardiner og andre Tekstilvarer.

De 20 Virksomheder beskæftigede gennemsnitlig i 1913:

	Mænd	Kvinder	Børn	I alt
Mestre og Formænd	116	2	»	118
Ved Spoling, Bobinering	4	198	11	213
- andet Arb. før Vævningen	83	101	2	186
- Vævning	215	613	»	828
- Vaskeri, Fårveri etc.	164	34	»	198
- Nobberi o. l.	8	168	5	181
- Lagerarbejde, Indpakning	35	42	»	77
- andet Arbejde	70	37	»	107
Beskæftigede udenfor Fabr. ved Vævning	—	15	»	15
— ved andet Arbejde	6	145	»	151
Tilsammen	701	1 355	18	2 074

Om 805 Vævere er det oplyst, at 16 passede fra 7—10 Vævestole hver, 214 4 Stole, 200 3 Stole, 343 2 Stole og 32 1 Stol hver.

Antallet af Vævestole var:

	Enk. Brede	Dobb. Brede
	Antal	Antal
Til Haandkraft	—	22
- mekanisk Kraft	1 990	222
Jacquardvæve	121	61
I alt	2 416	

De her omtalte Virksomheder driver ikke Garnspinding; med et enkelt af dem er forbundet et Bomuldsspinderi, men dette er betragtet som en selvstændig Virksomhed og medregnet under Bomuldsspindierne. De har heller ikke forarbejdet indleverede

Stoffer for fremmed Regning (fraset lidt Farvning af Bomuldsgarn);
iøvrigt fremgaar deres Produktion af følgende:

	Vægt	Mængde	Salgsværdi	Antal Virk- som- heder
Bomuldsstoffer (ren Bomuld):	kg	m	Kr.	
Ublegede.....	612 185	3 852 258	1 332 480	11
Blegede, ufarvede:				
Lærredsvævede, kippede (Dow- las, Drejl).....	642 510	4 151 570	1 832 429	12
Mønstervævede.....	81 061	396 567	250 118	8
Farvede:				
m. 1 Farve, ikke mønstrede .	372 715	2 178 836	1 311 010	11
m. 1 " mønstrede eller mønstervævede.....	39 950	349 700	166 980	3
m. fl. Farver, ikke mønster- vævede.....	407 827	2 994 092	1 382 827	9
m. fl. Farver, mønstervævede	314 841	2 578 355	1 236 009	8
Trykkede.....	81 300	560 900	347 100	2
Gardintøjer.....	259 101	2 232 086	1 451 700	4
Halvlinnede Varer:				
Ublegede.....	230	2 060	840	1
Blegede, ufarvede:				
Lærredsvævede, kippede....	36 416	212 500	96 758	6
Mønstervævede.....	49 125	343 448	272 680	5
Farvede:				
m. 1 Farve, ikke mønstrede .	4 160	33 000	14 000	1
m. fl. Farver, ikke mønsterv.	184	1 452	625	1
Hellinnede Varer:				
Blegede, ufarvede:				
Lærredsvævede.....	21 872	101 006	87 860	4
Mønstervævede.....	52 713	322 256	399 687	5
Farvede m. 1 Farve:				
Ikke mønstrede.....	6 229	27 586	15 650	2
Mønstrede.....	800	3 100	2 600	1
I alt...	2 983 219	20 340 772	10 201 353	—

Til Fremstillingen af de i Tabellen anførte 2 983 000 kg vævede Varer er opgivet at være anvendt: af ufarvet Bomuldsgarn 2 267 800 kg, af farvet Bomuldsgarn 512 500 kg; af Hørgarn 134 900 kg, af Jutegarn 8 500 kg og af Kamgarn 5 000 kg, hvilket

ialt udgør 2 928 700 kg; naar dette Tal er noget mindre end Vægten af den vævede Mængde, kan det forklares ved, at der anvendes Tilsætningsstoffer til Tøjet ved Appretering, Farvning o. s. v.

Af 2 Virksomheder er der indkøbt 288 000 kg ublegede Bomuldsstoffer, der er bearbejdede og solgte: 10 000 kg (95 000 m til Værdi 38 000 Kr.) som bleget, ufarvet, 210 000 kg (2 015 000 m til Værdi 879 800 Kr.) som ensfarvet, umønstret og 68 000 kg (576 000 m til Værdi 291 900 Kr.) som trykket Tøj.

Af 1 Virksomhed er der indkøbt 2 500 kg raa Lærredsvarer, der er solgt som bleget Lærred (15 000 m til Værdi 9 000 Kr.). Saavel de 288 000 kg raa Bomuldsstoffer som de 2 500 kg raa Lærredsvarer er indkøbt fra Udlandet og indgaar altsaa kun for den videre Bearbejdelses Vedkommende under dansk Produktion.

I Forbindelse hermed skal nævnes en ny Industri, Mercerisering (kemisk Behandling af Bomuldstøj, hvorved det faar en silkeagtig Glans), der i Forbindelse med Farveri er taget op af en i Juni 1913 oprettet Virksomhed med ca. 70 Arbejdere; i sidste Halvdel af 1913, der dog tildels var en Prøvetid, behandlede 250 000 m Tøj (50 000 kg). Tøjet indføres fra Udlandet som ufarvet, ubleget og bliver ved Behandlingen ensfarvet, ikke mønstret.

En særlig Art af Bomuldsvævning er Gulvkludedefabrikation, hvorefter der foreligger Oplysninger fra 3 Virksomheder, hvoraf den ene foregaar som Fangearbejde, og derfor ikke er medregnet under Tekstilindustrien i Industritællingen.

Den ene Fabrik driver baade Spinding og Vævning, de andre kun Vævning. De beskæftigede ialt 33 Mænd og 118 Kvinder. Produktionen androg i 1913:

	Mængde	Vægt	Salgsværdi
Gulvkludestof	41 700 m	12 500 kg	21 000 Kr.
Gulvklude	2 612 000 Stkr.	339 300 -	460 000 -
Kærklude	699 200 -	31 300 -	63 600 -
Støve- og Pudseklude .	69 500 -	2 100 -	3 000 -
Diverse Garner	—	40 000 -	32 000 -
Ialt	—	425 200 kg	579 600 Kr.

Til Produktionen er anvendt ca. 475 000 kg Bomuldsgarn, der fremstilles af Affald fra Bomuldsspinderierne. Svindet ved Be-

arbejdningen af dette Affald kan regnes gennemsnitlig at andrage 30—40 pCt., saaledes at der til den anførte Garnmængde vil være medgaaet ca. 750 000 kg Bomuldsaffald.

E. Blandede Væverier.

Til Gruppen er henført 17 Virksomheder, der alle forarbejder baade Uld- og Bomuldsvarer. De beskæftigede gennemsnitlig i 1913:

	Mænd	Kvinder	Børn	I alt
Mestre og Formænd	142	1	»	143
Ved Kartning og Spinding . . .	108	39	15	162
— Spoling og Bobinering . . .	1	299	18	318
— a. Arb. før Vævningen . . .	76	145	19	240
— Vævning	432	545	»	977
— Vaskeri, Farveri o. l.	205	54	6	265
— Nobberi m. v.	12	190	»	202
— Lagerarbejde, Indpakning . . .	18	10	»	28
— a. Arb. i Fabrikken	122	20	1	143
— — udenfor Fabrikken	6	60	10	76
Tilsammen	1 122	1 363	69	2 554

Om 957 af de ved Vævning beskæftigede er det oplyst, at 11 passede 6 à 8 Vævestole hver, 124 4 Stole, 74 3 Stole, 547 2 Stole og 201 1 Stol hver.

Antallet af Arbejdsmaskiner er 32 Selfactorer (4 Virksomheder har eget Spinderi) og ialt 2 431 Vævestole nemlig:

	Til enkelt Bredde	Til dobbelt Bredde
Til Haandkraft	2	—
- mekanisk Kraft	1 713	508
Jacquardvæve	100	108

Produktionen i 1913 omfattede for ca. 90 000 Kr. Forarbejdning af indleverede Stoffer, hovedsagelig Farvning; heri deltog dog kun 3 Virksomheder. Vævning etc. for egen Regning fremgaar af omstaaende Tabel.

Til Produktionen er anvendt af Spindestoffer: kæmmet Uld 8 000 kg, Karteuld 154 500 kg, indkøbt Kradsuld 188 400 kg, tilvirket Kradsuld 371 400 kg og Bomuld: 25 200 kg, ialt 747 500 kg, hvoraf er forarbejdet 663 000 kg Uldgarn; af indkøbt Garn er des-

	Vægt	Mængde	Salgsværdi	Antal Virksomheder
	kg	m	Kr.	
1. Hel- eller halvuld. Varer:				
Gulvtæpper og Gulvtæppetøj ..	4 384	—	14 000	1
MegetsværeMøbel-ogKlædestoffer	9 404	10 180	27 204	3
Tæt valkede heluldne Stoffer ..	318 786	584 400	1 400 266	7
Kamgarnsstoffer til Herretøj...	149 730	351 337	1 186 886	8
Løstvævede hel- og halvuldne Stoffer	448 831	1 004 059	1 434 184	7
Kamgarnsstoffer til Betræk, Gardiner m. v.	32 216	98 113	253 502	6
Tætvævede Kamgarnsst.	1 000	2 700	4 275	1
Uldne Stykvarer (Tæpper o.l.).	50 068	106 149*)	214 845	4
Plyds	63 370	118 571	413 000	1
I alt...	1 077 789	—	4 948 162	—
2. Bomuldsstoffer:				
Ublegede	446 167	2 577 473	921 939	11
Blegede, ufarvede:				
Lærredsvævede, kippede	257 716	1 694 320	793 497	10
Mønstervævede	14 953	60 244	50 967	5
Farvede:				
m. 1 Farve, ikke mønstrede.	456 633	2 618 774	1 499 352	12
m. 1 - mønstrede, mønstervævede	236 748	1 038 171	630 865	6
m. fl. Farver, ikke mønstervævede	476 363	3 082 814	1 491 482	10
m. fl. Farver, mønstervævede	370 734	2 298 912	1 186 768	12
Gardintøjer	22 049	216 755	138 648	7
3. Halvlinnede Varer:				
Ublegede	16 276	64 084	61 033	4
Blegede, ufarvede:				
Lærredsvævede	10 172	40 502	38 064	5
Mønstervævede	32 243	190 463	181 887	6
Farvede:				
m. fl. Farver, ikke mønstervævede	12 771	29 154	38 320	2
4. Hellinnede Varer:				
Blegede, ufarvede:				
Lærredsvævede	12 900	54 537	52 162	3
Mønstervævede	54 429	283 138	384 481	7
I alt...	2 420 154	14 249 341	7 469 465	—

*) Stkr.

uden anvendt: ufarvet Kamgarn 269 200 kg, farvet Kamgarn 10 600 kg, andet ufarvet Uldgarn 45 000 kg, andet farvet Uldgarn 31 900 kg; der er saaledes ialt anvendt af Uldgarn 1 019 700 kg, der i Vævningen vil være svunden til ca. 875 000 kg; den modsvarende Vægt for de vævede uldne Varer, 1 077 000 kg, viser Tilsætningen af Bomuldsgarn el. a. til de halvuldne Varer, der altsaa maa andrage ca. 200 000 kg. Ialt er anvendt af ufarvet Bomuldsgarn 2 273 400 kg, farvet Bomuldsgarn 76 500 kg, Hørgarn 111 700 kg og Jutegarn 16 100 kg, eller ialt 2 477 700 kg; med det nævnte Fradrag til Uldvævningen bliver der ca. 2 277 000 kg til Rest. Der er vævet 2 420 000 kg Bomulds- og Linnedvarer. Forøgelsen i Vægten maa her, ligesom foran, forklares ved Tilsætning af Stoffer til Appretering o. l.

De særlige Baandvæverier er ikke medregnede i ovenstaaende. Efter Industritællingen er der ialt 4 af dem, men i de 2 arbejder Indehaveren alene, og de er altsaa ganske ubetydelige. Produktionsstatistikken omfatter de 3 af dem, herunder de 2 større¹⁾.

De beskæftigede 94 Arbejdere (12 Mænd og 82 Kvinder) og producerede i 1913:

Bomuldsbaand	46 500 kg til Værdi	343 700 Kr.
Hel- og halvuldne Snore og Baand	41 350 - - -	158 200 -
Snore og Baand af eller med Silke.....	2 850 - - -	72 400 -
I alt...		90 700 kg til Værdi 574 300 Kr.

Af Bomuldsbaandene er 14 000 kg aabent vævede og flettede Varer, der nærmest maa henføres til Possementmagerarbejde; det samme gælder nogle faa hundrede kg Uld- og Silkebaand; af Resten af Bomuldsbaand var den største Del Snørebaand. Som Raastoffer anvendtes: af Uldgarn 31 000 kg, af Bomuldsgarn 55 400 kg, af Silkegarn 2 800 kg, af Hørgarn 2 800 kg og af Sejl-garn 1 200 kg.

¹⁾ Den ene Baandfabrik drives i Forbindelse med en Knapfabrik (med 8 mandl. Arbejdere, 16 Kvinder og 8 Halvdagsbørn), der i 1913 producerede 13 300 kg Knapper (Silke-, Celluloid-, Metal- o. s. v.) til Værdi 128 000 Kr., samt et Uldspinderi og Farveri, der er medregnet under disse Fag.

F. Den samlede indenlandske Produktion og Indførselen af Tekstilvarer.

Til Oversigt over den samlede Tekstilproduktion og Indførselen af Tekstilvarer er meddelt omstaaende Tabel (S. 28—29). Varerne er saa vidt muligt ordnede efter Handelsstatistikken; men man har forbigaaet saadanne Varer, der enten vil blive omtalt under andre Fag (Filt, Possement, Trikotage, Fiskenet), eller som overhovedet ikke er Genstand for Produktion her (Jutevarer, herunder Linoleum. grove Lærreds- og Hampevarer, f. Eks. Sejldug); en Undtagelse er dog gjort med aabne og fløjlsvævede vegetabiliske Varer. Heller ikke er Specificeringen meddelt i fuld Udførlighed, hvor Produktionsstatistikken ikke giver en tilsvarende Specificering.

Navnlig for de uldne Varer lader det sig ikke gøre at bringe fuld Overensstemmelse til Veje i Specificeringen af indførte og her producerede Varer. For det første maa man se bort fra Forarbejdningen af indleverede Stoffer, der bl. a. omfatter Vævning af 153 300 m Klæde (= ca. 75 000 kg), saavelsom fra Produktionen i Smaaavverierne og fra den Hjemmevævning, der muligvis endnu finder Sted; alt ialt kan dette dog kun dreje sig om nogle faa Procents Tillæg til den i Tabellen anførte fabrikmæssige Produktion. Men dernæst har man ikke ment paa Spørgeskemaerne at kunne inndele Produktionen ganske efter toldmæssige Hensyn, idet de fleste Uldvarer fortoldes efter Varernes Sværhed, saaledes som i Tabellen angivet. Produktionsstatistikens Inddeling gaar nok i samme Retning, men følger ikke Toldlovens bestemte Grænser; efter de anvendte Spørgeskemaers Inddeling fordeler Produktionen sig paa følgende Maade:

	Vægt kg
1) Meget svære Møbel- og Klædestoffer.	21 700
2) Tæt valkede heluldne Stoffer (Kirsey, Vadmel m. v.)	1 218 700
3) Kamgarnsstoffer til Herretøj (Cheviot o. l.)	569 800
4) Løstvævede hel- og halvuldne Stoffer (Flonel, Svanebay, Multum o. l.)	679 100
5) Mønstrede Kamgarnsstoffer til Møbelbetræk, Gardiner o. l. (Granite, Damask, Satin)	36 200
6) Tøtvævede Kamgarnsstoffer som Lasting o. l.	3 800
7) Uldne Stykvarer som Tæpper, Sjaler o. l.	302 300
8) Gulvtæppestof	7 300
9) Plyds	63 400
	<hr/>
	2 902 300
Baand af eller med Uld	41 400

		Indførsel i 1913	
		Mængde	Værdi ¹⁾
		kg	Kr.
Varer af Uld:			
Gulvtæpper og Gulvtæppetøj		334 000	1 805 000
Tøjer og Stoffer: af Vægt 750 g pr. m ² eller derover		18 400	110 000
Do. 250—750 g pr. m ² {	Møbelstoffer	91 600	779 000
	Klædningsstoffer	918 300	6 658 000
Do. u. 250 g pr. m ² {	Møbelstoffer	52 800	444 000
	Klædningsstoffer	769 700	6 081 000
Baand, Borter, Lidser		15 100	106 000
Andre uldne Varer (undt. Filt, Possement og Trikotage)		c. 10 000	c. 60 000
	I alt	2 209 900	16 043 000
Varer af vegetabiliske Stoffer:			
Gulvklude og -stof		4 700	9 000
Ublegede Bomuldsvarer		414 900	933 000
Gardintøjer (curtain nets)		7 700	42 000
Andre mønstrede, aabne Varer (undt. Kniplinger, Possement m.v.)		78 000	857 000
Fløjlsvævede Varer		156 600	1 564 000
Trykkede Varer		327 900	1 295 000
Flerfarvede, mønstervævede Varer		61 900	340 000
— ikke mønstervævede Varer		67 200	309 000
Ensfarvede, mønstrede samt mønstervævede Varer		332 500	1 413 000
— ej mønstrede Varer		1 040 300	3 007 000
Ufarvede, blegede, undt. mønstervævede Varer		1 426 300	3 521 000
Baand, Borter, Kniplinger (undt. Possement)		136 500	818 000
	I alt...	4 054 500	14 108 000

¹⁾ Værdien for indførte Varer er beregnet uden Tillæg af Told. ²⁾ Af indførte ublegede Bomuldsvare (stredede) og 68 000 kg trykkede. Disse 338 000 kg indgaar saavel i Tallene for Indførselen (u. ublegede Varearter), og indgaar altsaa to Gange i Forbruget, hvorfor Beløbet er fradraget i Totalforbruget a

Medens den første Gruppe (meget svære Stoffer) kan antages at være af Vægt 750 gr pr. m² eller derover, vil Hovedparten af Gr. 2 komme under denne Grænse, men over Grænsen 250 gr pr. m². Indenfor disse Grænser vil ligeledes Hovedparten af Gr. 3 (Herrestoffer) og 9 (Plyds) samt en Del Stoffer til Møbelbetræk henhøre, hvorimod Gr. 4 og 6 hovedsagelig falder under Grænsen 250 gr pr. m². De foreliggende Oplysninger giver dog ikke fuldstændig Vejledning til Bedømmelse af, hvorledes Forholdet mellem Indførsel og Produktion stiller sig for de forskellige Varegrupper

Produktion 1913		Forbrug (Indf. + Produktion) Mængde	Indførsel i Procent af For- bruget	Gennem- snitspris for inden- landske Varer
Mængde	Værdi			
kg	Kr.	kg	pCt.	Kr. pr. kg
7 300	20 000	341 300	98	2,80
21 700	94 000	40 100	42	4,38
1 852 000	10 510 000	2 861 900		5,70
36 300	282 000	89 100	27	8,05
683 000	2 450 000	1 452 700		3,60
41 400	158 000	56 500	3	3,80
302 300	964 000	312 300		3,20
2 944 000	14 478 000	5 153 900	43	—
385 000	548 000	389 700	1	1,40
1 074 900	2 316 000	1 489 800 ^{a)}	28	2,15
281 200	1 590 000	288 900	3	5,65
»	»	78 000	100	—
»	»	156 600	100	—
149 500	639 000	477 400 ^{a)}	69	4,25
685 500	2 423 000	747 400	8	3,55
897 200	2 913 000	964 400	7	3,25
562 000	2 341 000	894 500	37	4,20
1 099 700	4 070 000	2 140 000 ^{a)}	49	3,70
994 200	2 947 000	2 420 500 ^{a)}	59	3,00
32 300	255 000	168 800	81	7,90
6 161 500	20 042 000	(9 878 000) ^{a)}	41	—

enkeltvis. For uldne Me-
tervarer o. l. som Hel-
hed er Indførselen ca.
en halv Gang saa stor
som Produktionen; der-
imod er Produktionen for-
holdsvis betydelig større
for Stykvarer (Tæpper,
Plaider, Dækkener, Skær-
fer o. l., hvoraf en Del er
Plydsvarer).

For de vegetabiliske
Manufakturvarer gøres der
toldmæssigt ikke Forskel
paa, om de er af Bom-
uld; Her el. a. Raastof,
saasnart de fremtræder i
en mere bearbejdet Form
(blegede, farvede el. l.), og
man kan derfor ikke fore-
tage nogen Sammenlig-
ning for henholdsvis Bom-
ulds- og Linnedvarer af
Produktion og Indførsel.
Nedenstaaende Oversigt

viser den samlede Produktion af Bomulds-, Halvlinned- og Helling-
nedvarer ifl. Produktionsstatistikken.

Produktion af Bomuldsvarer	5 851 000 kg til Værdi 18 396 000 Kr.,	pr. kg 3,14
— - Halvlinnedvarer	161 600 - - - -	704 000 Kr.,
— - Hellingnedvarer	148 900 - - - -	942 000 Kr.,
		pr. kg 6,33

I disse Tal er ikke medregnet Baand etc. Den store Prisforskel
paa Bomulds- og Linnedvarer maa tages i Betragtning ved Sam-

^{a)} er 10 000 kg blegede, 260 000 kg tillige farvede (som ensfarvede umøn-
Bomuldsvarer) som i Tallene for Produktionen (u. de respektive
vegetabiliske Stoffer

menligning af Værdierne for indførte og indenlandske Varer. Af disse Værdier lader der sig ikke drage nogen Slutning med Hensyn til, hvorledes Prisen stiller sig for den enkelte indenlandske Vare i Forhold til Prisen for den samme indførte Vare. Hver Gruppe omfatter saa mangeartede og saa prisforskellige Varer, at en Forskel i Gennemsnitsprisen alene kan skyldes, at den indenlandske Produktion i særlig Grad tilvirker enten de dyrere eller de billigere Varer inden for Gruppen. Endelig maa det bemærkes, at Indførselsværdierne ikke er opgjort efter de faktisk betalte Priser, men skønmæssig ansatte efter Opgivelse fra forskellige Firmaer; og netop ved saa sammen- satte Varegrupper som her maa denne Ansættelse blive ret usikker.

Af de vegetabiliske Manufakturvarer som Helhed leverer den indenlandske Produktion godt Halvdelen af Forbruget; af Gardiner (Curtain nets), Gulvklude og flerfarvede Stoffer er over 90 % af Forbruget indenlandske Varer, medens der intet eller saa godt som intet fremstilles af andre aabne Varer, af Bomuldsfløj m. fl. Varer, samt af de forskellige forannævnte Varer, der er udeladte af Tabellen.

I de i Tabellen anførte Tal for Forbruget er der intet Fradrag gjort for Udførsel af indenlandske Varer; denne andrager imidlertid kun ca. 400 000 Kr. ialt for de Varer, der her er Tale om.

	1897				
	Virksomheder			Arbejdere	Hestekraft
	m. 0—5 Arbejdere	over 5 Arbejdere	I alt		
Bomuldsspinderier	90	21	111	636	803
Uldspinderier	2 915	34	2 949	2 323	902
Væverier, uden nærmere Angivelse	4	17	21	1 910	1 068
Bomuldsvæverier	24	6	30	114	23
Linnedvæverier	5	37	42	1 759	1 256
Klædefabrikker	5	6	11	223	89
Uldvæverier	»	2	2	117	100
Tæppefabrikker	»	1	1	24	10
Gardinvæverier	1	4	5	143	102
Baandvæverier					
	3 044	128	3 172	7 249	4 353

G. Sammenligning med tidligere Opgørelser af Tekstilproduktionen.

Til Belysning af Tekstilfabrikationens Udvikling i de Perioder, der ligger imellem de forskellige Industritællinger, og navnlig Aårene 1905—13, skal endelig anføres forskellige Sammenstillinger af de foreliggende statistiske Data.

Selve Antallet af Spinderier, Væverier o. l. Virksomheder, deres Arbejdertal og mekaniske Kraft ved de 3 Industritællinger, fremgaar af nedenstaaende Tabel.

Hvorvidt Fordelingen af Virksomhederne mellem de forskellige specielle Fag indbyrdes er foretaget paa ganske samme Maade i de 3 Aar, kan der naturligvis være nogen Tvivl om, men dette er ogsaa af underordnet Betydning, naar man betragter den Industri, som disse Fag udgør, som en Helhed. Den omfattede i 1897 3 200 Virksomheder, der i 1906 var gaaet ned til ca. 1 900 og i 1914 til ca. 550, hvilket først og fremmest skyldes, at Vævning ved Haandkraft som Husflidsvirksomhed er ved at fortrænges fuldstændigt; denne Opløsningsproces blev nærmere omtalt i Hæftet om Tekstilproduktionen i 1905 (S. 18 f.), og den har fortsat sig siden. Men ogsaa Antallet af større Virksomheder formindskes under en stadig Koncentration af Industrien.

1906				1914					
Virksomheder			Arbejdere	Hestekraft	Virksomheder			Arbejdere	Hestekraft
m. 0—5 Arbejdere	over 5 Arbejdere	I alt			m. 0—5 Arbejdere	over 5 Arbejdere	I alt		
»	4	4	818	1 667	»	5	5	1 113	3 539
69	12	81	562	703	37	10	47	331	643
1 736	22	1 758	2 230	1 558	418	16	434	1 299	1 795
4	17	21	2 081	1 992	1	20	21	2 169	2 741
9	5	14	211	150	3	2	5	112	148
4	42	46	2 482	2 956	5	29	34	2 131	3 994
»	1	1	33	440	»	»	»	»	»
»	1	1	47		»	1	1	24	30
»	2	2	258		»	2	2	409	795
2	2	4	72		2	2	4	92	27
1 824	108	1 932	8 794		9 466	466	87	558	7 680

Af Virksomheder med	6—10 Arb.	11—50 Arb.	Over 50 Arb.
var der i 1897	45	45	38
i 1906	25	41	42
i 1914	13	30	44

Overgangen til mekanisk Kraft fremgaar af Tabellen for anvendte Hestekræfter, hvoraf der i 1897 var ca. 4 400, i 1906 ca. 9 500 og i 1914 ca. 13 700. Antallet af egentlige Arbejdere steg fra 7 200 i 1897 til 8 800 i 1906, men Indehaverne af de 1 200 i denne Periode forsvindende Smaa-bedrifter, der som Regel selv arbejdede med i Bedriften som Vævere el. a., ophæver denne Fremgang i Personellets Antal; i den følgende Periode forsvinder der ikke blot igen 1 300—1 400 Smaa-bedrifter med deres Indehavere, men selve Tallet af industrielle Arbejdere gaar ned fra 8 800 til 7 800. Selve Tekstilindustrien talte i 1897 et samlet Personel paa 10 700, men i 1914 kun 7 800; samtidig er ganske vist Bomuldsspinderiernes Personel gaaet op fra 300 til 1 200, men denne Industri maa nærmest betragtes som en selvstændig ny, der er vokset op ved Siden af Tekstilindustrien.

Allerede Tallene for de i Tekstilindustrien anvendte Hestekræfter tyder paa, at der ikke har været nogen Tilbagegang i dens Produktivitet, men at Indskrænkningen af Arbejdertallet skyldes, at den tekniske Udvikling har medført Besparing i Arbejdskraften.

Denne Udvikling fremgaar nærmere af Produktionsstatistikken, der dog for 1897 er saa summarisk, at den kun paa enkelte Punkter kan sammenlignes med de andre Aars (1905¹⁾ og 1913).

Produktionsoplysningerne vedrører:

i 1897	82 Spindrier med	595 Arbejdere
	91 Væverier med	ca. 6 200 —
	I alt: 173 Virksomheder med	ca. 6 800 Arbejdere
i 1905	5 Bomuldsspindrier	959 Arbejdere
	50 mek. drevne Væverier med	4 361 —
	117 Uldspindrier o. l. med	857 —
	20 Klædefabrikker med	2 202 —
	I alt: 192 Virksomheder med	8 379 Arbejdere

¹⁾ Tildels 1904 paa Grund af en Arbejdsstandsning i 1905.

i 1913	5 Bomuldsspindrier med ..	1 218 Arbejdere
	32 Uldspindrier med	309 —
	31 Klædefabrikker med	2 124 —
	23 Bomuldsvæverier med	2 225 —
	21 blandede Væverier med ..	2 648 —
	I alt: 111 Virksomheder med	8 524 Arbejdere

For 1897 vil de opgivne Tal for Produktionen være at forhøje med ca. 10 pCt., for 1905 med 5 à 10 pCt. for Væverier og et Par pCt. for Klædefabrikker; for 1913 kan de antages at omfatte hele den egentlige industrielle Produktion.

Om Antallet af Arbejdsmaskiner er der oplyst følgende:

	1897	1905	1913
Af Spindemaskiner med mek. Kraft anvendtes	206	222	261
- Selfactorer anvendtes	91	192	192

Desuden er der opgivet en Del Spindemaskiner til Haandkraft, men Oplysningerne om disse, der vel iøvrigt nu er yderst sjældne, er næppe fuldstændige. Antallet af Spindler er opgjort til henholdsvis 66 000, 125 000 og 158 000.

Antallet af mekanisk drevne Vævestole, der i 1897 er opgjort til ca. 4 300, var i 1905 ca. 5 300 og i 1913 ca. 5 700; for de to sidste Aar kan de fordeles nærmere paa følgende Maade:

	1905			1913		
	Til enkelt Bredde	Til dobb. Bredde	I alt	Til enkelt Bredde	Til dobb. Bredde	I alt
Alm. Væve til mek. Kraft ..	3 709	1 191	4 900	3 807	1 447	5 254
Jacquardvæve	192	195	387	224	215	439
I alt	3 901	1 386	5 287	4 031	1 662	5 693

Med Haandvæve gaar det paa samme Maade som med Haandspindemaskiner, at de forsvinder sammen med de smaa Husfidsvirksomheder, men talmæssigt kan dette ikke nærmere oplyses. Den mekaniske Tekstilindustri anvendte i 1897 ca. 150, i 1913 ca. 30 Haandvæve; de faa, der saaledes endnu er tilbage, kan tænkes nærmest at blive benyttede til Prøvevævninger o. l. Iøvrigt

ses det af foranførte Tal, at man i stadig højere Grad gaar over til Væve til dobbelt Bredde, og samtidig gaar man over til Væve, der fordrer mindre Arbejdskraft. Medens Antallet af mekaniske Væve fra 1905 til 1913 er gaaet op med ca. 400, er Antallet af de ved Vævning beskæftigede Arbejdere gaaet ned fra ca. 3 200 til ca. 2 400, hvoraf i begge Aar ca. 55 pCt. var Kvinder; Tekstilindustriens andre Processer fordrer derimod nu omtrent samme Arbejdskraft som i 1905.

Indskrænkningen i Antallet af Vævere foregaar ved, at man i stigende Omfang gaar over til Flervævesystemet, hvorefter hver Væver samtidig har flere Væve at passe, eventuelt med en Medhjælper til at gaa sig til Haande. Af 100 Vævere passede i de to Aar:

	1905	1913
1 Væv hver	36,6 pCt.	31,0 pCt.
2 Væve -	54,1 -	40,7 -
3 - -	5,7 -	12,7 -
4 - -	3,2 -	14,5 -
5 el. flere -	0,4 -	1,1 -

Det vil heraf fremgaa, at hver 100 Vævere med Fordelingen i 1905 passede ca. 175 Væve, men efter Fordelingen i 1913 ca. 215.

Oplysningerne om Produktionens Omfang er for 1905 som for 1913 delt i to Afsnit: Arbejdet for fremmed Regning (indleverede Stoffer) og Arbejdet for egen Regning (opkøbte Raastoffer).

Om den første Art af Arbejde skal anføres, at det bl. a. omfattede:

	1905	1913
Kartning af Uld	460 000 kg à 40 Øre	128 000 kg à 47 Øre
Kartn. og Spinding af Uld	551 000 - à 80 -	356 000 - à 79 -
Opkradsning af Uld	218 000 - à 20 -	54 000 - à 24 -
Vævning af Klæde o. l.	139 000 m à 72 -	153 000 m à 48 -
Valkning - -	889 000 - à 13 -	424 000 - à 13 -
Overskæring af Klæde	348 000 - à 18 -	172 000 - à 30 -

De tilføjede Priser angiver Betalingen for Arbejdet pr. kg eller pr. m. Foruden de anførte Arbejder er udført Farvning m. m. ialt for en Betaling af 1,4 Mill. Kr. i 1905 og 0,9 Mill. i 1913. Tilbagegangen i denne Form for Arbejde er som Helhed sikkert større, end disse Tal viser, idet det er en Hovedbeskæftigelse for de fleste

smaa eller mellemstore Bedrifter, der i begge Aarene ufuldstændigt er indbefattede i Produktionsstatistikken, og hvoraf netop mange er forsvundne i de mellemliggende Aar.

Om Arbejdet for egen Regning skal anføres følgende Oversigt:

	1905		1913		Værdi pr. m	
	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi	1905	1913
Bomuldsvarer¹⁾:	m	Kr.	m	Kr.	Øre	Øre
Ublegede	ca. 5 240 000	2 073 000	c. 7 530 000	2 801 000	40	37
Blegede, ufarvede	4 137 000	1 601 000	6 398 000	2 965 000	39	46
Farvede	12 275 000	6 481 000	20 542 000	10 774 000	53	52
Gardiner	1 867 000	917 000	2 449 000	1 590 000	49	65
Uspecif.	—	1 080 000	—	—	—	—
I alt	—	12 152 000	—	18 130 000	52	49
Linnedvarer	882 000	918 000	1 723 000	1 656 000	104	96
Uldne Varer¹⁾:						
Metervarer	4 578 000	10 716 000	5 163 000	13 356 000	234	263
Stykvarer	—	505 000	—	964 000	—	—
Uldgarn til Salg (kg)	298 700	934 000	460 000	1 442 000	313	314
I alt	—	12 155 000	—	15 762 000	—	—

¹⁾ Undtagen Baand.

Af Bomuldsvarer blev der i 1905 fremstillet (med et beregnet Tillæg for de uspecificerede Varer) 25,7 Mill. Meter til en Værdi af 12,152 Mill. Kr. og i 1913 36,9 Mill. Meter til en Værdi af 18,130 Mill. Kr.; af Linnedvarer fremstilledes i de to Aar henholdsvis 0,9 og 1,7 Mill. Meter til en Værdi af 0,918 og 1,656 Mill. Kr. Den samlede Produktion af vegetabiliske Manufakturvarer er saaledes steget med 45 à 50 pCt. Omsættes Produktionens Mængde i Vægt, idet man gaar ud fra Forholdet mellem Mængden i Meter og Vægten i 1913 (for 1905 er Vægten ikke opgivet), kan den for de to Aar anslaaes til 4,2 og 6,1 Mill. kg; i de samme Aar var Vægten af Indførselen af vegetabiliske Manufakturvarer (fraregnet Jutevarer o.l.) henholdsvis 3,8 og 5,4 Mill. kg; det samlede Forbrug var altsaa 8,0 og 11,5 Mill. kg, hvoraf den indenlandske Produktion i begge Aarene leverede noget over Halvdelen.

I Produktionen af uldne Varer er der, idet der ses bort fra Uldgarnet, en noget ringere Fremgang, nemlig fra en samlet Værdi af 11,221 Mill. Kr. til 14,320 Mill. Kr.; Vægten af Produktionen kan for de to Aar ansættes til 2,5 og 2,9 Mill. kg; Opgangen har saaledes kun været ca. 15 pCt. for Mængden og godt 25 pCt. for Værdien, idet der har været Stigning i Priserne.

Indførselen af uldne Tekstilvarer har holdt sig ret konstant i de senere Aar, naar bortses fra Filt og Gulvtæpper; men en nærmere Opgørelse til Sammenligning med Produktionen lader sig ikke foretage for 1905, navnlig fordi Uldtrikotage ikke lader sig udskille. Forholdet mellem den indenlandske Produktions og Indførselens Andel i Forbruget (i 1913 henholdsvis 56 og 44 pCt.) kan dog ikke være undergaaet nogen væsentlig Forskydning.

3. Farverier.

Af Landets Farverier indgaar de fleste som Led i Tekstilvirksomheden, men en Del er selvstændige Virksomheder, der dog som Regel foruden Farvningen udfører Tøjrensning o. l.; ved de tre Industritællinger er der til Farverier og Tøjrensingsanstalter henført:

	Antal Virksomheder			I alt	Heraf m. mek. Kraft	Samlet Personel	Egentl. Ar- bejdere
	0—5 Arb.	6—20 Arb.	21 o. fl. Arb.				
1897	195	18	6	219	41	951	599
1906	157	13	6	176	51	934	604
1914	118	19	7	144	63	1 184	750

Ligesom Tilfældet var med de beslægtede Uldspinderier, Klædefabrikker o. l., er de smaa Virksomheder i Tilbagegang; i Tallene indgaar henholdsvis i de 3 Aar: 12, 14 og 17 Tøjrensingsanstalter, og allerede Stigningen i disse Tal tyder paa, at det er kemisk Tøjrensning o. l., der holder adskillige af Farverierne oppe, idet den oprindelige Virksomhed med Farvning af indleveret Uld, Garn eller vævede Stoffer indskrænkes som Følge af, at Spinding og Vævning som Husflid er ved at forsvinde.

Om Produktionen foreligger der for 1913 Oplysninger fra 30 Virksomheder med 574 Arbejdere; disse Virksomheder beskæftiger sig udelukkende med Farveri o. l., idet blandede Virksomheder med Spinding, Farvning, Vævning o. s. v. alle er henregnede til en af Tekstilgrupperne.

Efter som Arbejderne var Mænd, Kvinder eller Børn og efter Beskæftigelsens Art fordelte de sig saaledes:

	Mænd	Kvinder	Halvdags- Børn	I alt
Mestre og Formænd	18	»	»	18
v. Farvning, Vask, Appretering o. l. .	210	211	15	436
Lagerarbejdere	3	16	»	19
Andre i Fabrikken	14	36	»	50
Beskæftigede udenfor Fabrikken . .	»	21	30	51
Tilsammen	245	284	45	574

Produktionen i 1913 fremgaar af følgende:

	Forarbejdet Mængde	Betaling herfor	Antal Virksom- heder
Forarbejdning af indleverede Stoffer:		Kr.	
Uldgarn, farvet (kg)	395 200	207 200	8
Bomuldsgarn, farvet (kg)	383 100	148 900	5
Klæde, farvet (m)	141 700	59 700	7
Opfarvning af brugte Ting	}	913 900 ¹⁾	28
Kemisk Tøjrensning			
Forskell. Arbejde (Dekatering m. m.)	—	59 200	3
I alt	—	1 388 900	—
Forarbejdning af egne (kg) Raastoffer:		Salgsværdi	
Uldgarn farvet	66 000	293 500	2
Tilsammen	—	1 682 400	—

¹⁾ Heraf for Opfarvning 199 400 Kr., for kem. Rensning 336 000 Kr., Resten kan ikke deles.

Den ganske overvejende Del (ca. 90 pCt.) af Farvningen af Garn og Klæde er udført af 2 store Virksomheder, hvoraf den ene tillige har saa godt som hele Forarbejdningen af indkøbte Raastoffer; de andre Virksomheder — paa en enkelt nær, der væsent-

ligst dekaterer — arbejder ganske overvejende med Opfarvning af brugte Ting eller kemisk Tøjrensning.

For 1905 foreligger der Oplysning om 37 Virksomheder med 419 Arbejdere. Produktionen beløb sig til:

Betaling for egentlig Farvning	395 000 Kr.
— - Opfarvning og kem. Rensning...	530 000 -
— - andet Arbejde	24 000 -
I alt ..	949 000 Kr.
Salg af farvet Garn	229 000 -

Ved Sammenligning med Tallene for 1913 vil det ses, at den egentlige Farvning er stagnerende, men at Opfarvning etc. viser en Fremgang paa over 400 000 Kr.

Til Supplering af disse Oplysninger om Farveriernes Produktion skal anføres, at de i de foregaaende Afsnit under Tekstilindustrien henførte Virksomheder (navnlig Uldspinderierne og Uldvæverierne samt det ene Baandvæveri) har farvet af indleverede Stoffer:

	Forarb. Mængde	Betaling herfor
Uldgarn, farvet (kg)	188 100	100 500 Kr.
Bomuldsgarn, farvet (kg).....	20 400	7 200 -
Klæde etc., farvet (m).....	178 600	127 000 -
Opfarvning af brugte Ting og kemisk Rensning .	—	77 000 -
		— 311 700 Kr.

Lægges disse Tal til de foran anførte om Farveriernes Produktion, faar man følgende samlede Mængde og Værdi for Farvning af indleverede Stoffer i 1913, og den dertil svarende Mængde og Værdi i 1905:

	1905			1913		
	Forarb. Mængde	Betaling herfor	gsntl. Betaling	Forarb. Mængde	Betaling herfor	gsntl. Betaling
		Kr.			Kr.	
Uldgarn, farvet (kg)	522 000	325 000	62 Øre	583 300	307 700	53 Øre
Bomuldsgarn, farvet (kg)	299 000	99 000	33 -	403 500	156 100	38 -
Klæde m. v., farvet (m)	368 000	192 000	52 -	320 300	186 700	58 -
Opfarvn. og Rensn. m. v.	—	675 000	—	—	1 050 100	—
	—	1 291 000	—	—	1 700 600	—

Om den Farverivirksomhed, der iøvrigt indgaar i Tekstilindustrien som et Led af denne, foreligger ingen Oplysninger ud over de allerede meddelte om Fremstilling af farvede og ufarvede Tøjer; men det kan bemærkes, at Tekstilindustrien ved Farvning, Appretering, Vaskning o. l. beskæftiger henved 900 Arbejdere eller flere end de selvstændige Farverier tilsammen.

4. Trikotagefabrikker.

Ved Industritællingen i 1914 er der talt 581 Virksomheder for Tilvirkning af Trikotagevarer; af dem har 50 opgivet hovedsagelig at arbejde for andre Forretninger. Virksomhedernes Fordeling efter Størrelse og Beliggenhed og de tilsvarende Oplysninger for 1906 fremgaar af følgende:

	Antal Virksomheder				Antal Arbejdere
	0—5 Arbejdere	6—50 Arbejdere	51 og derover	I alt	
1914 ¹⁾ :					
Hovedstaden	25	14	9	48	1 789
Provinsbyerne	112	15	10	137	2 476
Landdistrikterne	386	6	4	396	558
Hele Landet	523	35	23	581	4 823
1906 ¹⁾ :					
Hovedstaden	46	19	9	74	1 891
Provinsbyerne	118	13	9	140	1 524
Landdistrikterne	426	8	5	439	779
Hele Landet	590	40	23	653	4 194

¹⁾ Herning Købstad, hvor der i 1914 fandtes en enkelt stor og 15 mindre Virksomheder, var i 1906 en Landkommune.

Det vil ses, at Antallet af smaa Virksomheder er gaaet en Del ned, medens Antallet af store Virksomheder (med over 50 Arbejdere) er uforandret; men medens de 23 Virksomheder i 1906 havde 3 200 Arbejdere, havde de 23 Virksomheder i 1914 3 900 Arbejdere, saaledes at de har taget hele Tilvæksten i Fagets Arbejdertal; Udviklingen karakteriseres endvidere derved, at i 1906 havde 34 Virksomheder mekanisk Kraft med 414 H. K., i 1914 48 Virksomheder med 816 H. K.

Oplysninger om Produktionen foreligger for 1913 fra 44 Virksomheder, der har opgivet deres gennemsnitlige Arbejdertal til 5 097, foruden 477 Personer, der beskæftiges som Hjemmearbejderes Hjælpere; de samme Virksomheder havde ifl. Industritællingen kun ca. 4400 Arbejdere, men denne Uoverensstemmelse falder udelukkende paa Hjemmearbejderne, hvoraf der ved Industritællingen kun er talt ca. 2 500 mod 2 962 i Produktionsstatistikken, foruden deres 477 Hjælpere. Ud fra de forskellige Opgivelser maa man regne, at Trikotagetilvirkningen ialt beskæftiger ca. 2 500 Arbejdere i Fabrikkerne, mindst 3 000 Hjemmearbejdere og mindst 500 Hjælpere for disse. I Hovedstaden er saa godt som alle Arbejderne Kvinder, udenfor Hovedstaden er der omtrent 1 mandlig for hver 6 kvindelige Arbejdere. Det nærmere herom saavel som om Arbejdernes Fordeling efter Beskæftigelse m. v. fremgaar iøvrigt af følgende Tabel:

	Hovedstaden			Provinsen			Hele Landet		
	M.	Kv.	I alt	M.	Kv.	I alt	M.	Kv.	I alt
Beskæftigede i Fabrikens Lokaler:									
v. Uldspinding	»	»	»	47	12	59	47	12	59
- Spoling o. Tvinding	»	65	65	»	79	79	»	144	144
- Rundvæve	3	28	31	101	24	125	104	52	156
- Strikkemaskiner . . .	3	523	526	22	327	349	25	850	875
- Syning	»	209	209	»	355	355	»	564	564
- Maskn. og Hækl. . .	»	23	23	»	23	23	»	46	46
Iøvrigt	7	131	138	46	85	131	53	216	269
I alt	13	979	992 ¹⁾	216	905	1 121 ²⁾	229	1 884	2 113
Direkte beskæftigede Hjemmearbejdere:									
v. Rundvæve	»	»	»	4	1	5	4	1	5
- Strikkemaskiner . . .	2	106	108	236	257	493	238	363	601
- Syning	»	32	32	»	92	92	»	124	124
- Maskn. og Hækl. . .	»	1 001	1 001	»	1 231	1 231	»	2 232	2 232
I alt	2	1 139	1 141	240	1 581	1 821	242	2 720	2 962
Beskæft. hos Hjemme- arbejdere	»	45	45	»	432	432	»	477	477
I alt	2	1 184	1 186	240	2 013	2 253	242	3 197	3 399
I alt	15	2 163	2 178 ¹⁾	456	2 918	3 374 ²⁾	471	5 081	5 552

¹⁾ Foruden 18 Halvdagsbørn.

²⁾ Foruden 4 Halvdagsbørn.

For 1905 foreligger Oplysninger om 3 809 Arbejdere, men heri er ikke indbefattet Hjemmearbejdernes Hjælpere. En Sammenligning af Arbejdernes Fordeling efter Beskæftigelse i 1905 og i 1913 ses af følgende:

	1905	1913
Besk. i Fabrikken: v. Uldspinding	55	59
- — - Rundvæve	174	156
- — - Strikkemaskiner	700	875
- — - Syning og Maskn. m. m.	613	879
- — - Spoling	—	144
- hjemme: - Rundvævning	15	5
- — - Strikkemaskiner	459	601
- — - Syning og Maskn.	1 793	2 356
I alt	3 809	5 075

I 1905 var Spolerne ikke optalt særskilt, men som Regel henregnede til Syere. For 1905 anslog man Antallet af Hjemmearbejdernes Hjælpere til mindst 1 100, men da deres Arbejde delvis foregaar i Ny og Næ, bliver den effektive Arbejderstyrke langt lavere; Opgivelserne om Antallet er vistnok ogsaa usikre, og da de samme Forbehold maa tages overfor det tilsvarende Tal for 1913 (477), kan man ikke drage nogen sikker Slutning ved Sammenligning imellem dem.

Antallet af Arbejdsmaskiner er angivet til følgende:

	1905			1913		
	i Fabrikken		i Arb.s Hjem	i Fabrikken		i Arb.s Hjem
	mekanisk Kraft	Haand- kraft		mekanisk Kraft	Haand- kraft	
Rundvæve	368	53	20	529	2	14
Strøpemaskiner	251	1 243	515	307	518	322
andre Strikkemask.				271	461	216
Spolemaskiner	77	75	»	130	3	7
Knaphulsmaskiner	496	140	»	37	1	2
Knappepaasyningsm.				17	»	»
Brodermaskiner				13	»	»
andre Symaskiner				806	10	85

Antallet af Rundvæve er gaaet op til 545 fra 441; samtidig er Vævernes Antal gaaet ned til 161 fra 189, saaledes at der pr.

Arbejder nu findes 3,4 mod i 1905 2,3 Væve; her foregaar altsaa den samme Udvikling som i den egentlige Tekstilindustri. Antallet af Strikkemaskiner er ikke væsenlig forandret, men halvtredje Hundrede Haandstrikkemaskiner er erstattede af en Tilvækst i de mekanisk drevne Maskiner paa 327, hvorved disses Antal er mere end fordoblet. De haanddrevne Spole- og Symaskiner er forsvundne fra Fabrikkerne, medens Antallet af mekanisk drevne er steget fra 573 til 1 003.

5 Virksomheder, alle i Provinsen, drev eget Spinderi og havde 27 Spindemaskiner med ca. 6 800 Tene.

Om Trikotageindustriens Produktion i 1913 er oplyst følgende:

	Hovedstaden		Provinsen		Hele Landet	
	kg	Kr.	kg	Kr.	kg	Kr.
Strømper af rent Uldgarn .	208 500	1 819 200	127 800	924 300	336 300	2 743 500
— - halvuld. Garn.	73 500	362 100	14 700	75 300	88 200	437 400
— - Bomuldsgarn ¹⁾	25 400	124 000	18 900	78 900	44 300	202 900
Andrestrikk.V.af rent Uldg.	160 300	1 492 800	143 400	1 232 000	303 700	2 724 800
— - halvuld. G.	15 600	116 500	21 700	99 000	37 300	215 500
— - Bomuldsg. ¹⁾	26 300	156 900	93 000	228 700	119 300	385 600
Vævede Væver af rent Uldg. . .	55 000	697 000	43 300	374 900	98 300	1 071 900
— - halvuld. G.	13 700	80 400	227 600	914 000	241 300	994 400
— - Bomuldsg. ¹⁾	90 400	465 600	314 800	992 300	405 200	1 457 900
Uldgarn til Salg	»	»	3 000	8 000	3 000	8 000
Bomuldsgarn til Salg	»	»	12 000	c. 20 000	12 000	20 000
Tilsammen ²⁾	668 700	5 314 500	1 020 200	4 947 400	1 688 900	10 261 900

¹⁾ Under Bomuldsgarn er medregnet Ramie (Nælder) o. l. Stoffer.

²⁾ Foruden Væver, vævede af Hørgarn: 21 100 kg til Værdi 237 000 Kr. (Provinsen).

Af Produktionen i Hovedstaden er ca. to Tredjedele rene Uldvarer, men i Provinsen kun ca. en Tredjedel; her synes man i det hele at producere simple Varer, idet Gennemsnitsprisen indenfor hver Varegruppe er lavere i Provinsen end i Hovedstaden (undt. for halvuldne Strømper). Derved fremkommer det Resultat, at Provinsens Produktion er en halv Gang større end Hovedstadens, men dog af en mindre Salgsverdi.

Antallet af Virksomheder, der tilvirker hver især af de forskellige Varegrupper, hvori Produktionen er inddelt, er meddelt i følgende Tabel:

	Rent Uldgarn	Halvuld. Garn	Bomulds- garn
Strømper	27 Virksh.	20 Virksh.	14 Virksh.
Andre strikkede Varer	26 —	15 —	23 —
Vævede Varer	13 —	14 —	20 —

Desuden er der 1 Virksomhed, der tilvirker vævede Varer af Hørgarn. Der er 4 rene Strømpfabrikker, 17 Virksomheder, der kun fremstiller strikkede, og 14, der kun fremstiller vævede Varer; disse sidste ligger alle i Provinsen; de øvrige 9 fremstiller baade strikkede og vævede Varer. 3 Virksomheder har eget Farveri (farvet 89 000 kg). Det samlede Forbrug af Garn i de Trikotagefabrikker, Produktionsstatistikken omfatter, var i 1913:

Indkøbt: Uldgarn, ufarvet	kg	649 600
— — farvet	-	158 600
— halvuld. Garn, ufarvet	-	70 600
— — farvet	-	78 900
— Bomuldsgarn, ufarvet	-	448 400
— — farvet	-	92 700
— Hørgarn	-	22 200
Fra eget Spinderi: Uldgarn	-	32 600
— halvuld. Garn	-	191 400
— Bomuldsgarn	-	60 100

Ialt...	{	Uldgarn	kg	840 800
		Halvuld. Garn ..	-	340 900
		Bomuldsgarn ...	-	601 200
		Hørgarn	-	22 200

Tilsammen... kg 1 805 100

Garnmængden er opgjort til 1 805 000 kg, medens Vægten af Produktionen udgjorde 1 695 000 kg (1 688 900 ÷ 15 000 kg Garn + 21 100 kg Hørvare); Forskellen, 6 pCt. af Garnmængden, maa skyldes enten Svind i Garnet eller mindre Uoverensstemmelser i Opgørelserne. Til det til eget Forbrug eller til Salg spundne Garn er medgaaet af Raastoffer: Dansk Uld 63 700 kg, fremmed Uld 73 200 kg og Bomuld 166 500 kg.

Omstaaende er Produktionen i 1913 sammenlignet med Produktionen i 1905.

Landets samlede Trikotageproduktion kan antages at have været: i 1905 henved 4, i 1913 6 à 8 pCt. større end Tallene udviser, altsaa at være steget fra en Værdi af henved

	1905		1913	
	kg	Kr.	kg	Kr.
Strømper af rent Uldgarn.....	224 700	1 570 500	336 300	2 743 500
— - halvuld. Garn.....	15 200	70 600	88 200	437 400
— - Bomulds-garn.....	4 300	18 000	44 300	202 900
I alt.....	244 200	1 659 100	468 800	3 383 800
Andre Varer af rent Uldgarn ¹⁾ ..	336 500	2 484 000	405 000	3 804 700
— - halvuld. Garn.....	172 000	705 300	278 600	1 209 900
— - Bomulds- og Hørg. ¹⁾	334 500	1 204 000	557 600	2 100 500
I alt.....	843 000	4 393 300	1 241 200	7 115 100
Uspecificerede Varer.....	185 000	831 000	»	»
Tilsammen.....	1 272 200	6 883 400	1 710 000	10 498 900

¹⁾ Heri indbefattet Garn til Salg.

7¹/₄ Mill. Kr. til en Værdi af ca. 11 Mill. Kr. Fordeles de i 1905 uspecificerede Varer¹⁾, kan man beregne følgende Tilvækstprocenter for Produktionen og hertil er føjet Gennemsnitspriserne for de to Aar:

	Tilvækst i Produktionens Mængde 40 pCt.	Gennemsnitspris pr. kg	
		1905	1913
Strømper, heluldne.....		698 Øre	816 Øre
— halvuldne.....	450 -	464 -	496 -
— Bomulds.....	885 -	420 -	458 -
Andre Varer, heluldne.....	7 -	738 -	944 - ¹⁾
— halvuldne.....	54 -	410 -	434 -
— Bomulds.....	40 -	360 -	381 - ¹⁾

¹⁾ Garn ikke medregnet.

Da ikke heluldne Strømper var en saa lille Artikel i 1905, er Priserne herfor uden større Interesse; men iøvrigt viser Tallene det samme som foran blev nævnt for Tekstilvarer, at Uldvarer er stegne betydeligt i Pris, medens Bomuldsvarer nærmest er uforandrede, og at Produktionen af Bomuldsvarer er steget langt stærkere end af Uldvarer. Endvidere ses det, at Strømpefabrikationen er steget stærkere end den øvrige Trikotagevirksomhed.

Endelig skal i omstaaende Tabel den indenlandske Produktion i 1913 sammenlignes med Aarets Indførsel af Trikotagevarer samt Udførsel af dansk Produktion.

¹⁾ Se nærmere Hæftet for 1905.

	Produktion		Indførsel		Udførsel	Forbrug
	kg	Kr.	kg	Kr.	kg	kg
Hel- eller halvuldne Varer:						
Strømper.....	424 500	3 180 900	95 000	} 1 454 000	1 000	518 500
Andre Varer.....	680 600	5 006 600	77 600		16 400	741 800
Hørtrikotage.....	21 100	237 000	»	»	14 200	6 900
Bomuldsvarer:						
Strømper.....	44 300	202 900	88 000	537 000	»	132 300
Andre Varer.....	524 500	1 843 500	57 400	264 000	5 000	576 900
	1 695 000	10 470 900	318 000	2 255 000	36 600	1 976 400

Det vil ses, at af Landets samlede Forbrug af Bomuldsstrømper dækker Indførselen fra Ulandet 66 pCt., af Uldstrømper 19 pCt. og af andre Trikotagevarer (bortset fra specielle Hørvarer) 10 pCt. Men i disse Beregninger er den lille Industris og Husflidens Produktion ikke taget med i Betragtning.

5. Rebslagerier, Tovværksfabrikker, Halmspinderier m. fl.

Antallet af Rebslagerier og Tovværksfabrikker var ifl. Industritællingen 1914 158¹⁾. Nedenstaaende er de delt efter Størrelse og tillige sammenlignede med Antallet i 1906:

	Virksomheder med 0—10 Arbejdere			Virksomheder med 11 Arbejdere og derover			Samlet Antal	
	Antal	Personel	Arbejdere	Antal	Personel	Arbejdere	Virksomh.	Arbejdere
1914 ...	150	318	159	8	502	451	158	610
1906....	207	551	318	7	391	357	214	675

For saa godt som alle de i 1906 bestaaende Virksomheder forelaa der Produktionsstatistik for Aaret 1905²⁾. For 1913 foreligger der kun Oplysninger for de 8 største Virksomheder samt for 14 af de mindre Virksomheder; deres Arbejdertal er efter Produktionsstatistikken henholdsvis 397 og 42; regner man for de smaa Virksomheder Indehaveren med til Arbejdertallet, bliver dette ialt ca. 300. I omstaaende Oversigt over Produktionen i 1913

¹⁾ Orlogsværftets Rebslageri er der her, saavel som i Produktionsstatistikken for 1905, set bort fra.

²⁾ Undt. for Fællesforeningen af Danmarks Brugsforen.s Fabrik der oprettedes i 1906 og for en enkelt anden større Virksomhed.

har man adskilt de mindre Virksomheder fra de større, hvortil er henregnet de ovenanførte 8 samt to af dem med under 10 Arbejdere, der delvis arbejdede i Fællesskab, og hvis Produktion er forskellig fra de almindelige mindre Rebslageriers; den anden Gruppe omfatter altsaa 12 Virksomheder:

	10 Virksomheder m. 405 Arbejdere		12 Virksomheder m. 46 Arbejdere foruden Indeh.	
	kg	Kr.	kg	Kr.
Kokostøvværk	155 400	92 200	21 100	15 500
Andet Reb og Tovværk	2 186 600	1 877 100	160 800	145 900
Sejlgarn, upoleret	53 000	78 300	»	»
— poleret	460 200	736 000	»	»
— farvet	13 500	40 500	»	»
Høstbindegarn	265 900	204 300	300	600
Jutegarn	255 700	123 900	49 500	21 800
Jærtraadstøve	55 800	22 300	8 200	3 600
Staaltraadstøve	222 800	168 700	»	»
Forsk. Vareer (bl. a. Grimer) ..	1 400	3 000	1 300	3 400
I alt ..	3 670 300	3 346 300	241 200	190 800

I Opgørelsen mangler altsaa ca. 136 Virksomheders Produktion, men af disse har kun de 8 3—9 Arbejdere, 23 har 2, 37 har 1 og i de 68 arbejder Indehaveren uden fremmed Hjælp; de er altsaa alle ganske smaa; i 1905 var Produktionsværdien pr. Arbejder (Indehavere medregnet) i saadanne Smaa-virksomheder c. 1 200 Kr., men stærkt aftagende med Bedriftens Størrelse; da de smaa Virksomheder i 1913 var gennemsnitlig endnu mindre end i 1905, kan deres Produktion ialt næppe anslaaes til mere end ca. 300 000 Kr., svarende til en Mængde af ca. 350 000 kg, der antagelig ganske overvejende bestaar af almindeligt Reb og Tovværk.

Den samlede Produktion bliver herefter 4 260 000 kg til en Værdi af 3,8 Mill. Kr. For 1905 opgjordes Produktionen til 3 100 000 kg til Værdi 2,8 Mill. Kr.; men det kan bemærkes, at de ovenfor særlig udskilte store Virksomheder, hvis Produktionsværdi nu er 3 346 000 Kr., i 1905 producerede for 1 900 000 Kr.¹⁾;

¹⁾ Fællesforeningens Fabrik var som nævnt endnu ikke i Drift.

de har saaledes en Fremgang paa 1,4 Mill. Kr., hvorefter der for alle Smaa virksomhederne under eet har været en Tilbagegang paa 0,4 Mill. Kr. eller henved Halvdelen af deres Produktion i 1905. En nærmere Sammenligning af Produktionens Art kan, baade paa Grund af det foran anførte, og fordi Varegrupperingen ikke er ens, kun blive ret summarisk, men er dog forsøgt nedenstaaende:

	1905		1913	
	Mængde Tons	Pris pr. kg	Mængde Tons	Pris pr. kg
Reb og Tovværk	2 213	82	2 870	84
Bindegarn	423	148	790	134
Jutegarn	234	49	300	48
Staaltraadstove	177	82	290	68

Den stærke Stigning i Produktionen af Bindegarn og Faldet i Prisen skyldes Høstbindegarnet.

De til Produktionen i 1913 anvendte Raastoffer fremgaar af følgende Oversigt, hvor man ligesom ovenfor har udskilt de smaa fra de store Virksomheder:

	10 Virksomh. m. 405 Arb.	12 Virksomh. m. 46 Arb.
	kg	kg
Europæisk Hamp	1 291 000	74 100
Manilla Hamp *)	799 300	3 500
New-Zealand Hamp *)		
Indisk Hamp	1 036 600	83 600
Kokosgarn	159 000	17 200
Jutegarn	260 500	52 000
Raajute	147 000	»
Jærntraad	67 000	200
Staaltraad	210 000	»
Tjære	88 300	15 900
Olie og Appreturstoffer	89 000	»
I alt	4 147 700	246 500

*) Som Manilla Hamp er angivet 324 000 kg.

- New Zealand Hamp er angivet 306 000 kg.

Af Hamp er i disse Virksomheder ialt forbrugt 3 288 000 kg¹⁾; Raajute bruges kun af en enkelt Virksomhed; de andre indfører Jutegarn.

¹⁾ Der indførtes i 1913 af Hamp 3 177 000 kg og af Hampeblaar 450 000 kg.

Til Slutning skal anføres nedenstaaende Sammenligning mellem den indenlandske Produktion og Indførselen af de heromhandlede Varer.

Indførselen af farvede Garner (Sejlgarn o. s. v.) er i Handelsstatistikken ikke særlig udskilt fra Garn til Vævning og Syning. Produktionen, der er anført i Parentes for Garn af Kokostrævler,

	Indførsel		Produktion	
	kg	Kr.	kg	Kr.
Garn af Kokostrævler	930 500	363 000	(176 500	107 700)
Alm. Tovværk	859 100	615 000	c. 2 700 000	c. 2 323 000
Alm. Sejlgarn, Hyssing	34 000	34 000	53 000	78 300
Poleret Sejlgarn	167 700	250 000	460 200	736 000
Farvet Sejlgarn	?	?	13 500	40 500
Høstbindegarn	1 605 200	1 036 000	266 200	204 900
Jutegarn, ufarvet	621 200	384 000	(305 200	145 700)
Jærtraadstovv., snoet Jærntr.	181 700	107 000	286 800	191 600

er Kokostovværk, der fremstilles af det indførte Garn af Kokostrævler; de to Beløb kan altsaa ikke lægges sammen, idet den producerede Mængde allerede indgaar i Indførselstallet; det samme gælder Jutegarnet, der her kun tvindes af indført Garn; der spindes kun ubetydelige Mængder af Jutegarn her i Landet. Til Produktionen af alm. Tovværk er dels henregnet, hvad der er opgivet af de 22 i Produktionsstatistikken indbefattede Virksomheder, dels tillagt hele den ovenfor beregnede Mængde for de øvrige Virksomheder, ihvorvel disse muligvis har produceret andre Varer, men Størstedelen er i al Fald sikkert almindeligt Reb og Tovværk.

Antallet af Halmspindrier og Halmvarefabrikker er efter Industritællingen 14 med 96 Arbejdere (samlet Personel 118)¹⁾. For de 4 største af disse foreligger der Oplysning om Produktionen i 1913; de har opgivet deres gennemsnitl. Arbejdertal for 1913 til

¹⁾ Heri er ikke medregnet 11 Virksomheder (33 Personer), der er henførte til »Sivfletning og Maattevævning«. I Vridsløselille Straffeanstalt blev der af Fanger tilvirket 1 274 000 Stkr. Halmhylstre (Vægt 80300 kg), til Værdi Kr. 17 700 og 193 000 kg Varer af Kokosgarn (Maatter, Muleposer m. m.) til Værdi Kr. 173 000.

49 Mænd og 53 Kvinder, ialt 102, og Antallet af Arbejdsmaskiner til 82 Simemaskiner, 44 Halmhylstremaskiner. Der produceredes af:

	Mængde	Værdi
Halmbaand	1 095 600 kg	111 100 Kr.
Flaskehylstre	153 000 -	31 400 -
Uspecificerede Varer	1 008 000 -	123 000 -
Hakkelse	2 880 000 -	143 100 -
I alt	5 136 600 kg	408 600 Kr.

Vægten af Halmbaand svarer til ca. 24,4 Mill. Meter, af Flaskehylstre til 2 588 000 Stkr.; i 1905 produceredes der af 4 Virksomheder med 55 Arbejdere 20,4 Mill. Meter Halmbaand og 150 000 Flaskehylstre.

Indførselen af Halmvarer (Maatter, Flaskehylstre o. l.) er ikke særskilt oplyst. Halmbaand indføres næppe; derimod udførtes der heraf i 1913 928 000 kg til Værdi 88 000 Kr. til Storbritannien.

6. Forskellige mindre Fag under Tekstilindustrien.

Foruden de i det foregaaende omtalte Arter af Virksomheder henføres i Industritællingen følgende til Tekstilindustrien¹⁾:

	1906				1914			
	Virksomheder			Arbejdere	Virksomheder			Arbejdere
	m. 50— Arb.	m. 6— Arb.	I alt		m. 0—5 Arb.	m. 6— Arb.	I alt	
Tilvirkn. af Pibeslanger	3	1	4	26	4	1	5	19
Filtfabrikker	»	1	1	10	»	2	2	20
Possementmagerforr.	20	7	27	192	18	11	29	316
Krølhaarsfabr.	1	2	3	33	»	2	2	30
Netfabrikker	22	5	27	178	19	5	24	292
Sejl-, Flag- og Kompas- magerforretn.	57	13	70	284	54	8	62	204
Sækkefabrikker	4	4	8	45	12	3	15	86

For 2 af de 5 Pibeslangefabrikker med 12 Arbejdere (heraf 6 Halvdagsbørn) er det oplyst, at de i 1913 producerede

¹⁾ 1 Voksdugfabrik, der i Industritællingen er henført til Tekstilgruppen, vil i Produktionsstatistikken blive omtalt under Konfektionsindustrien sammen med Forretninger for »Syning af Olietøj«, idet dette er dens Hovedbeskæftigelse.

10 500 Dusin Pibeslanger til en Vægt af ca. 2 600 kg og en Værdi af 22 000 Kr.; der anvendtes hertil 140 Deger Faareskind, ca. 300 kg Hestehaar, ca. 1 300 kg Jærntraad, 2 000 m Shirting m. m. For 1905 opgjordes Produktionen for 4 Virksomheder til ca. 21 700 Dusin til Værdi 38 000 Kr.

Der synes kun at være en enkelt Virksomhed, der fremstiller Filt, (ca. 30 000 kg), hvoraf den igen forarbejder Filtsko, Filtsaaler og andre Filtvarer; den anden under Filtfabrikker henførte Virksomhed forarbejder Filtsko m. m. af indkøbt Filt. Der indførtes i 1913 af egenlig ufarvet Filt ca. 75 000 kg, af vævet Filt ca. 50 000 kg og af Filt til Skibsforhudning, Isolering o. l. 120 300 kg.

Der var ved Industritællingen i 1914 ialt 29 Possementmagerforretninger, (herunder Kjolenetfabrikker) med ialt 316 Arbejdere, hvoraf Flertallet er kvindelige Hjemmearbejdere. Om 12 af dem med ialt 270 Arbejdere foreligger der Oplysning om Produktionen i 1913; 3 af disse forarbejdede kun Kjolenet (til Cykler), 1 Kjolenæt og Possementartikler, 7 kun disse sidste. Den samlede Produktion andrager 174 000 Sæt Kjolenet til en Vægt af 11 000 kg og til Værdi Kr. 84 900; der er hertil foruden Hægter. Elastikker o. l. anvendt ca. 7 000 kg merceriseret Bomuldsgarn.

For det egentlige Possementarbejde¹⁾ er opgivet en samlet Salgs-værdi af 327 000 Kr.; der var anvendt af Silke 411 kg, af Uld 18 300 kg og af Bomuld 16 400 kg; den samlede Vægt heraf, 35 100 kg angiver omtrent Produktionens Vægt, men denne kan iøvrigt ikke nærmere specificeres, da den for en stor Del bestaar af Detailfrembringelser, i hvilke baade Silke, Uld og Bomuld indgaar. Indførselen af Possementmagerarbejde lader sig ikke særskilt opgøre, da det i Handelsstatistikken anføres sammen med Kniplinger, Knapmagerarbejde m. m.

Af de ved Industritællingen talte 24 Netfabrikker er der to store Virksomheder med 240 Arbejdere (hvoraf 222 Kvinder), medens de øvrige er smaa Vaadbinderier el. l. Om 3 mere betydende af disse, med tilsammen 24 Arbejdere, er det oplyst, at

¹⁾ Heraf har endvidere et Baandvæveri fremstillet ca. 14 500 kg til Værdi 92 000 Kr. (jfr. S. 26).

deres Produktion i 1913 androg ca. 15 000 Kr.; af umonterede Bomuldsnet og -garn var tilvirket ca. 5 000 kg og desuden en Del Tovværk. De to større Virksomheder driver dels Tvinding af Garn, delv Vævning og Knytning af Net. Ved Tvindingen var gnstl. i 1913 beskæftiget 4 Mænd og 65 Kvinder, ved Vævningen 13 Mænd og 169 Kvinder. Der blev tvundet 210 000 kg Bomulds-garn, hvoraf blev solgt 42 000 kg til Værdi 96 600 Kr. Resten var til Brug i Fabrikernes eget Væveri, hvortil der tillige indkøbtes tvundet Garn.

Vævning og Knytning af Fiskegarn og Fiskeket androg:

	kg	Kr.
Fiskeket og -garn af Hørgarn	48 000	140 000
— — — — Bomulds-garn	172 300	622 000
I alt	220 300	762 000

I Beløbet indgaar ca. 33 000 Kr. for Montering af Redskaber (med Tovværk o. s. v.). Den samlede Salgsværdi for Garn og Net bliver ca. 860 000 Kr. For 3 mekanisk drevne Netfabrikker med 148 Arbejdere opgjordes Salgsværdien af den samlede Produktion i 1905 til ca. 713 000 Kr.

Af Fiskeket og færdige Fiskegarn indførtes i 1913 82 700 kg til Værdi 232 000 Kr.; af Varer af dansk Produktion udførtes 92 100 kg til Værdi 213 000 Kr., heraf var 66 700 kg til Værdi 128 000 Kr. angivet at være Hørgarnsvarer, der saa godt som ikke forekommer i Indførselen.

Om de enkelte specielle Fag indenfor Tekstilindustrien, der ikke er omtalte (bl. a. Sejl-, Flag- og Kompasmagere, Sækkefabrikker), foreligger der ikke Oplysning om Produktionen i 1913.

RÉSUMÉ.

A l'occasion du dénombrement général des métiers et de l'industrie, fait le 26 mai 1914, le département de Statistique a recueilli des matériaux d'une statistique de production pour l'année 1913, comprenant essentiellement les industries dans lesquelles la production se fait sous des formes d'usines. On a fait usage d'environ 120 différents questionnaires sur le nombre et l'occupation des ouvriers, sur les machines-outils employées, la nature, la quantité et la valeur vénale de la production, ainsi que sur la quantité des plus importantes matières premières qui ont été mises en oeuvre. Ces formulaires ont déjà été distribués avant la fin de 1912, afin que les personnes en question pussent y conformer leur comptabilité, et ils ont été retournés pendant les premiers mois de 1914. Puis les matériaux ont été soumis à une révision critique et ont été corrigés et complétés; les renseignements ainsi obtenus seront publiés dans une série de fascicules, dont le présent, qui comprend l'industrie textile et certains métiers du même genre, est le premier. Voici un extrait du contenu du fascicule :

Les cinq filatures de coton du pays ont occupé en 1913 1218 ouvriers en moyenne. Le nombre de métiers était de 204 avec 88 000 bobines. La production s'est chiffrée à 5 094 tonnes de fil d'une valeur de 8 681 000 couronnes et à 378 tonnes de déchets, d'une valeur de 226 000 couronnes. La même année 1726 tonnes de fils de coton, ou environ un quart de la consommation, ont été importées de l'étranger. En 1905, la production était de 3 400 tonnes; elle a ainsi augmenté de 50 pour-cent pendant ces années. Six fabriques d'ouate occupant 159 ouvriers ont produit 235 tonnes d'ouate; une partie en a été employée à des couvertures d'ouate, le reste a été vendu comme ouate commune ou ouate pour pansements; la valeur vénale en était de 488 000 couronnes. 70 à 80 tonnes d'ouate pour pansements ont été importées chaque année.

La production de fils de laine dont seulement une petite partie est due au travail à domicile, tandis que la plus grande quantité en est filée dans les filatures, est évaluée à 3 500 tonnes; 1900 tonnes de fils de laine ayant été importées, la consommation totale

monte à 5 400 tonnes. Pour la production nationale de fils de laine on a utilisé environ 3 600 tonnes de laine, dont environ 800 tonnes de laine danoise proprement dite, 800 tonnes de laine étrangère proprement dite, 1 000 tonnes de shoddy danois et 1 000 tonnes de shoddy étranger.

L'industrie textile proprement dite comprend en tout, selon le dénombrement industriel, 550 établissements dont les 466 occupent seulement 5 ouvriers ou au-dessous; nous avons obtenu des renseignements sur la production de quelques-uns de ces petits établissements et sur celle de tous les grands établissements occupant en tout 6 600 ouvriers. D'après la nature de la production les exploitations ont été divisées dans les groupes suivants:

Filatures de laine	32 établissements avec	309 ouvriers		
Fabriques de drap (laine)	31	—	- 2 124	—
Tissages de coton et de linge..	23	—	- 2 225	—
Tissages mixtes (y compris tissages de rubans).....	21	—	- 2 648	—
Total ..		107 établissements avec	7 306 ouvriers	

La production totale de ces exploitations comprend aussi les matières qui leur ont été fournies pour fabrication (tissage, teinture etc.); le paiement en était de 865 000 couronnes; cette forme ancienne de production est pourtant en marche rétrograde et n'existe plus que dans les petits établissements. La production proprement dite (de matières premières achetées) se chiffrait aux quantités et aux valeurs ci-dessous:

Article en laine ou mi-laine	2 944,0 tonnes	14,478 millions de couronnes		
Étoffes de coton	5 851,0 —	18,396 —	-	—
Mi-linge	161,6 —	0,704 —	-	—
Tout linge	148,9 —	0,942 —	-	—

L'importation des articles en laine qui se vendent au mètre est plus grande que la production de moitié. Les tapis et étoffes pour tapis de laine sont presque exclusivement importés de l'étranger; tandis que la production nationale satisfait de beaucoup la plus grande partie de la consommation d'articles qui se vendent à la pièce (couvertures de lit, pour cheval etc.).

En ce qui concerne les articles manufacturés végétaux, la production nationale fournit à plus de 90 pour-cent de la consommation de rideaux (curtain nets), de torchons et d'étoffes multicolores, à environ deux tiers de la consommation d'articles non blanchis en coton, à environ la moitié de la consommation d'articles d'une seule couleur,

non teints et blanchis et à environ un tiers de la consommation d'articles non blanchis en coton, tandis qu'on ne fabrique pas ou presque pas en Danemark de blondes et de semblables articles ouverts, de velours lisse de coton, d'articles de jute, de toile à voile et de semblables articles grossiers.

L'évolution de l'industrie textile pendant les années dernières est caractérisée par le fait que les petits établissements, dont il existait environ 3 000 en 1897, disparaissent très rapidement de sorte qu'en 1914 il n'en restait que 500 à peine; parmi les établissements à force mécanique, il se produit également une réduction du nombre des exploitations et du nombre des ouvriers occupés, principalement par suite de l'emploi actuel de plusieurs métiers, et de l'augmentation des chevaux-vapeur employés (de 4 000 chevaux-vapeur en 1897 à 7 800 en 1906 et à 10 200 en 1914). La production d'articles de coton et de linge a augmenté, de 1905 à 1913, de deux cinquièmes environ (de 4 400 à 6 100 tonnes); par contre la production de lainages n'a augmenté que faiblement pendant la même période, de 2 600 à 2 900 tonnes, ou environ 15 pour-cent en quantité et 25 pour-cent en valeur.

Ordinairement une teinturerie est jointe aux fabriques textiles. Il existait 144 teintureries, établissements de dégraissage etc. indépendants, avec 750 ouvriers, qui s'occupaient principalement de fabrication de matières qu'on leur fournissait; en 1913 le paiement en était d'environ 1¹/₂ millions de couronnes; deux grandes établissements ont teint du fil destiné à être livré au commerce; la valeur en était d'environ 300 000 couronnes

Pour ce qui concerne la fabrication du tricot on constate également, mais à un degré moins étendu, la transition des petites exploitations aux grandes exploitations. Le nombre total des établissements monte à 581, le nombre des ouvriers à 6 000, dont environ 2 500 sont occupés dans les usines, 3 000 travaillent à domicile et 500 sont occupés comme aides chez ceux-ci. Les 44 établissements sur la production desquels on a obtenu des renseignements occupent environ 90 pour-cent de tous les ouvriers.

Voici les chiffres de la production :

Articles pure laine et mi-laine: bas	424,5 tonnes	3,181 millions de c.
autres articles	680,6 —	5,007 — -
Articles de coton: bas	44,3 —	0,203 — -
autres articles	524,5 —	1,843 — -
Tricot de lin	21,1 —	0,237 — -
Total	1695,0 tonnes	10,471 millions de c.

L'importation de l'étranger couvre 66 pour-cent de la consommation totale du pays de bas coton, 19 pour-cent de la consommation de bas de laine, et environ 10 pour-cent de la consommation d'autres tricots; il n'est pas tenu compte, sous ce rapport, de la production de la petite industrie et de l'industrie domestique. De 1905 à 1913 la valeur de la production a augmenté de 50 pour-cent environ.

Il existe 8 grandes corderies, occupant environ 450 ouvriers et 150 petites corderies ayant en moyenne 1 ouvrier chacune. En évaluant approximativement la plus grande partie de la production des petites exploitations, on peut évaluer la production totale en 1913 à environ 4 250 tonnes d'une valeur de 3,8 millions de couronnes, à savoir 2 870 tonnes de cordes et de cordages, 790 tonnes de ficelle, 300 tonnes de fil de jute, 290 tonnes de cordages en fil d'acier. L'importation de l'étranger est à peu près de la même importance que la production nationale; l'importation des liens pour moissonneuses constitue plus d'un tiers de l'importation totale.

Le présent fascicule traite en outre plusieurs métiers moins importants qui peuvent être rapportés à l'industrie textile, à savoir les fabriques d'articles en paille (production 0,4 million de couronnes), les passementeries (production 0,5 million de couronnes), les fabriques de filets de pêche (production 0,8 million de couronnes) etc.
